2026/2280

15.10.2026

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2026/2280

ze dne 7. října 2026,

kterým se zavádí společný systém navracení státních příslušníků třetích zemí neoprávněně pobývajících v Unii a kterým se zrušují směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES, směrnice Rady 2001/40/ES a rozhodnutí Rady 2004/191/ES

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 79 odst. 2 písm. c) této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

po postoupení návrhu legislativního aktu vnitrostátním parlamentům,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru [1],

po konzultaci s Výborem regionů,

v souladu s řádným legislativním postupem [2],

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Při vytváření prostoru svobody, bezpečnosti a práva by Unie měla mít společnou politiku v oblasti navracení státních příslušníků třetích zemí, kteří nemají oprávnění k pobytu v Unii. Účinná návratová politika je klíčovou součástí důvěryhodného systému řízení migrace.

(2) V tomto nařízení je stanoven společný systém pro navracení státních příslušníků třetích zemí neoprávněně pobývajících v členských státech (dále jen „neoprávněně pobývající státní příslušníci třetích zemí“) spočívající ve společném řízení o návratu, v účinné spolupráci se třetími zeměmi, v povinnostech pro neoprávněně pobývající státní příslušníky třetích zemí, v souboru nástrojů pro řízení účinného navracení, včetně pobídek k návratu a ve spolupráci mezi členskými státy.

(3) V souladu s článkem 72 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouva o fungování EU“) není tímto nařízením dotčen výkon odpovědnosti členských států za udržování veřejného pořádku a ochrany vnitřní bezpečnosti.

(4) S cílem přispět k uplatňování komplexního přístupu stanoveného v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1351 [3] by měl být zaveden společný systém pro účinné řízení návratu neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. Tento společný systém by měl být založen na integrované tvorbě politiky, aby byla zajištěna soudržnost a účinnost akcí a opatření přijatých Unií a jejími členskými státy jednajícími v mezích svých příslušných pravomocí.

[1] Úř. věst. C, C/2026/33, 16.1.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/33/oj.
[2] Postoj Evropského parlamentu ze dne 17. června 2026 (dosud nezveřejněný v Úředním věstníku) a rozhodnutí Rady ze dne 1. října 2026.
[3] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1351 ze dne 14. května 2024 o řízení azylu a migrace, o změně nařízení (EU) 2021/1147 a (EU) 2021/1060 a o zrušení nařízení (EU) č. 604/2013 (Úř. věst. L, 2024/1351, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj).

(5) Evropská rada soustavně poukazuje na význam rozhodných opatření na všech úrovních za účelem navýšení počtu návratů z Unie a jejich usnadnění a urychlení. V říjnu 2024 vyzvala Evropská rada Komisi, aby co nejdříve předložila nový legislativní návrh.

(6) Ve strategických směrech pro legislativní a operativní plánování v rámci prostoru svobody, bezpečnosti a práva přijatých Radou pro spravedlnost a vnitřní věci dne 12. prosince 2024 se připomnělo, že úspěšná návratová politika je základním pilířem komplexního a důvěryhodného azylového a migračního systému Unie. Za tímto účelem tyto strategické směry obsahovaly výzvu k vypracování a uplatňování asertivnějšího a komplexnějšího přístupu k navracení, a to urychlenou modernizací právního rámce.

(7) Účinná návratová politika by měla zajistit soudržnost s Paktem o migraci a azylu a přispět k jeho integritě a měla by napomoci řízení nedovoleného přistěhovalectví do Unie a bránění neoprávněnému pohybu neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí mezi členskými státy, a to při dodržování základních práv.

(8) Unie a její členské státy zvyšují úsilí o zefektivnění návratové politiky. Navzdory tomuto úsilí stávající právní rámec tvořený směrnicí Rady 2001/40/ES ([4]) a směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ([5]) již neodpovídá potřebám migrační politiky Unie a legislativním a operativním potřebám, které mají zajistit účinné navracení. Od přijetí směrnice 2008/115/ES v roce 2008 prošly prostor svobody, bezpečnosti a práva a migrační politika Unie značným vývojem. Právo Unie v oblasti migrace se posunulo od právních předpisů stanovících minimální standardy k právním předpisům zaměřeným na sbližování postupů členských států. Komise usilovala o reformu pravidel pro navracení v roce 2018 návrhem na přepracování směrnice 2008/115/ES. Komise se rovněž snažila podpořit členské státy při využívání flexibility stanovené ve směrnici 2008/115/ES prostřednictvím doporučení Komise (EU) 2017/2338 ([6]) a (EU) 2023/682 ([7]). Stávající právní rámec však narazil na své meze.

(9) Mělo by být zavedeno pevně stanovené společné řízení pro účinné navracení, které zajistí, aby státní příslušníci třetích zemí, kteří nesplňují nebo přestali splňovat podmínky vstupu, pobytu nebo bydliště na území členských států, byli bez zbytečného odkladu navraceni humánním a udržitelným způsobem a při plném dodržování základních práv a mezinárodního práva. Jasná a transparentní pravidla platná ve všech členských státech by měla poskytovat jistotu dotčenému státnímu příslušníkovi třetí země a příslušným orgánům. Je důležité zjednodušit, usnadnit a urychlit řízení o návratu a zajistit, aby navracení nebylo bráněno mimo jiné neoprávněným pohybem do jiných členských států.

([4]) Směrnice Rady 2001/40/ES ze dne 28. května 2001 o vzájemném uznávání rozhodnutí o vyhoštění státních příslušníků třetích zemí (Úř. věst. L 149, 2.6.2001, s. 34, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/40/oj)

([5]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (Úř. věst. L 348, 24.12.2008, s. 98, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2008/115/oj).

([6]) Doporučení Komise (EU) 2017/2338 ze dne 16. listopadu 2017 o zavedení společné „příručky k navracení osob“, kterou mají příslušné orgány členských států používat při plnění úkolů souvisejících s navracením osob (Úř. věst. L 339, 19.12.2017, s. 83, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2017/2338/oj).

([7]) Doporučení Komise (EU) 2023/682 ze dne 16. března 2023 ke vzájemnému uznávání rozhodnutí o navrácení a k urychlení navracení při provádění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES (Úř. věst. L 86, 24.3.2023, s. 58, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/682/oj).

(10) Uplatňováním pravidel podle tohoto nařízení by neměla být dotčena pravidla pro přístup k mezinárodní ochraně podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1348 ([8]). V příslušných případech jsou pravidla stanovená v tomto nařízení doplněna zvláštními pravidly stanovenými v nařízení (EU) 2024/1348, jež propojují zamítavá rozhodnutí o azylu a rozhodnutí o návratu, pokud jde o vydání těchto rozhodnutí a prostředky nápravy, a řízení o návratu na hranicích podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1349 ([9]).

(11) Toto nařízení respektuje základní práva státních příslušníků třetích zemí a ctí zásady uznávané zejména Listinou základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) a Ženevskou úmluvou o právním postavení uprchlíků ze dne 28. července 1951 doplněnou Newyorským protokolem ze dne 31. ledna 1967 (dále jen „Ženevská úmluva“). Mělo by být uplatňováno v souladu s Listinou, obecnými zásadami práva Unie a příslušným mezinárodním právem.

(12) Měla by být dodržována zásada nenavracení a zákaz hromadného vyhoštění stanovené v článku 19 Listiny. V souladu s uvedeným článkem nesmí být nikdo vystěhován, vyhoštěn ani vydán do třetí země, v níž mu hrozí vážné nebezpečí, že by mohl být vystaven trestu smrti, mučení nebo jinému nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.

(13) Členský stát, na jehož území je neoprávněně pobývající státní příslušník třetí země odhalen, je odpovědný za zajištění jeho návratu.

(14) Soud určený členským státem jako příslušný podle vnitrostátního práva by měl být odpovědný za opravný prostředek proti rozhodnutí o návratu, zákazu vstupu a rozhodnutí o vyhoštění. Pokud z obsahu spisu předloženého soudu, který je podle vnitrostátního práva příslušný k projednání opravného prostředku proti rozhodnutí o návratu nebo rozhodnutí o vyhoštění, doplněného či vyjasněného v rámci kontradiktorního řízení, vyplývá, že by mohla být porušena zásada nenavracení, měl by být ověřen soulad s požadavky vyplývajícími z této zásady.

(15) Aniž je dotčeno právo na účinnou právní ochranu stanovené v článku 47 Listiny, podle něhož může státní příslušník třetí země napadnout dobu k vycestování nebo skutečnost, že tato doba není v rozhodnutí o návratu stanovena, neměla by být prohlášením doby k vycestování za neplatnou nebo jejím zrušením dotčena ta část rozhodnutí o návratu, v níž je uložena nebo stanovena povinnost opustit území členských států.

(16) V případě vyhoštění by orgány určené podle vnitrostátního práva jako příslušné měly ověřit soulad se zásadou nenavracení na základě individuálního posouzení s přihlédnutím ke všem relevantním okolnostem. Dotčený státní příslušník třetí země by měl co nejdříve a před svým vyhoštěním předložit a doložit informace týkající se jeho osobní situace. Mělo by být možné vycházet z existujícího posouzení všech relevantních okolností provedeného v předchozích fázích řízení nebo v jiných předchozích řízeních. Měla by být přezkoumána jakákoli relevantní změna okolností a jakýkoli nový prvek dokládající riziko porušení zásady nenavracení, mimo jiné s cílem určit, zda jsou tyto prvky opodstatněné a dotčený státní příslušník třetí země je nepředložil pouze s cílem zdržet nebo zmařit vyhoštění.

([8]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1348 ze dne 14. května 2024 o zavedení společného řízení o mezinárodní ochraně v Unii a o zrušení směrnice 2013/32/EU (Úř. věst. L, 2024/1348, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj).

([9]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1349 ze dne 14. května 2024, kterým se zavádí řízení o návratu na hranicích a kterým se mění nařízení (EU) 2021/1148 (Úř. věst. L, 2024/1349, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1349/oj).

(17) Členské státy mohou státní příslušníky třetích zemí, kteří uvedou, že by vyhoštěním došlo k porušení zásady nenavracení, odkázat na vhodné řízení, mimo jiné na azylové řízení podle nařízení (EU) 2024/1348. Členské státy rovněž mohou tyto státní příslušníky třetích zemí odkázat na vhodné řízení v případě, že se jejich orgány určené podle vnitrostátního práva jako příslušné dozvědí o relevantních známkách toho, že by vyhoštěním došlo k porušení zásady nenavracení.

(18) Je nezbytné, aby členské státy měly možnost pružněji a cíleněji spolupracovat, a to i prostřednictvím nových dvoustranných dohod nebo ujednání, za účelem podpory účinného navracení do třetích zemí.

(19) Jakmile se zjistí, že státní příslušník třetí země nesplňuje nebo přestal splňovat podmínky vstupu, pobytu nebo bydliště na území členských států, mělo by být rychle vydáno rozhodnutí o návratu, a to na základě individuálního posouzení zohledňujícího všechny relevantní skutečnosti a okolnosti. V rozhodnutí o návratu by měla být stanovena povinnost státního příslušníka třetí země opustit území členských států. V rozhodnutí o návratu není nutné stanovit zemi návratu. Země návratu by měla být určena nejpozději před vyhoštěním a může být určena buď v rozhodnutí o návratu, nebo v jiném rozhodnutí o vyhoštění odděleném od rozhodnutí o návratu. Rozhodnutí o návratu by mělo být možné vydat, i pokud vyhoštění brání překážka, v takovém případě by však mělo být vyhoštění dané osoby odloženo. Pokud v době vydání rozhodnutí, kterým se určuje země návratu, i nadále existuje možnost, že státní příslušník třetí země bude vyhoštěn do jedné z několika zemí návratu, a to i z důvodu jeho dvojího nebo vícerého občanství, mohou být v tomto rozhodnutí určeny všechny tyto země návratu. Ve vztahu ke všem zemím návratu určeným v rozhodnutí musí být zajištěno právo na účinnou právní ochranu stanovené v článku 47 Listiny. V každém případě by mělo platit, že pokud příslušný orgán přistoupí k vyhoštění, měl by být státní příslušník třetí země v dostatečném předstihu před vyhoštěním informován o tom, do které země návratu bude vyhoštěn.

(20) Toto nařízení by nemělo členským státům bránit v tom, aby ve vnitrostátním právu stanovily jiné důvody pro odklad vyhoštění určitých skupin příslušníků třetích zemí.

(21) Odpovědnost za opuštění území členských států by měli primárně nést státní příslušníci třetích zemí, kteří jsou povinni dané území opustit.

(22) Je nezbytné zajistit, aby podstatné prvky rozhodnutí o návratu vydaného členským státem byly zadány do zvláštního formuláře jako evropský příkaz k návratu, zřízený podle tohoto nařízení, a zpřístupněny spolu se záznamem o návratu v Schengenském informačním systému. Evropský příkaz k návratu by měl následně podpořit uznávání a výkon vykonatelných rozhodnutí o návratu a rozhodnutí o vyhoštění vydaných jiným členským státem, pokud se státní příslušník třetí země neoprávněně přesune do jiného členského státu.

(23) Pokud se na státního příslušníka třetí země pobývajícího na území členského státu vztahuje vykonatelné rozhodnutí o návratu vydané jiným členským státem, mělo by uznání a výkon rozhodnutí o návratu usnadnit a urychlit proces navracení na základě posílené spolupráce a vzájemné důvěry mezi členskými státy. Takové uznávání a výkon může rovněž přispět k odrazování od nelegální migrace a neoprávněného pohybu v rámci Unie, a rovněž k omezení prodlev v procesu navracení. Opravný prostředek proti rozhodnutí o návratu by měl být uplatněn pouze ve vydávajícím členském státě.

(24) Uznání rozhodnutí o návratu nebo rozhodnutí o vyhoštění na základě informací dostupných v evropském příkazu k návratu by nemělo představovat akt nebo rozhodnutí. Akt nebo rozhodnutí by nemělo představovat ani jejich neuznání.

(25) Pokud členský stát zvažuje uznání a výkon vykonatelného rozhodnutí o návratu nebo rozhodnutí o vyhoštění vydaného jiným členským státem (dále jen „vzájemné uznávání“), mohly by při určování situací, v nichž by se nemělo uplatňovat vzájemné uznávání a v nichž by namísto toho měl vydat vlastní rozhodnutí o návratu, členskému státu pomoci následující prvky. Tyto situace by mohly zahrnovat případy, kdy by byl výkon v rozporu s veřejným pořádkem vykonávajícího členského státu, mimo jiné ve vztahu k navracení určitých kategorií státních příslušníků třetích zemí, jako jsou nezletilé osoby bez doprovodu a oběti obchodování s lidmi, pro něž je ve vnitrostátním právu stanoven vyšší stupeň ochrany; případy, kdy by vydání nového rozhodnutí o návratu bylo rychlejší; případy, kdy jsou informace dostupné v evropském příkazu k návratu neúplné; případy, kdy státní příslušník třetí země podal proti rozhodnutí o návratu ve vydávajícím členském státě opravný prostředek; případy, kdy má být státní příslušník třetí země vyhoštěn do jiné třetí země návratu, než je určeno v rozhodnutí o návratu nebo v rozhodnutí o vyhoštění vydávajícího členského státu, nebo případy, kdy není v rozhodnutí o návratu určena žádná země návratu.

(26) V rámci příprav na povinné vzájemné uznávání by Komise a příslušné agentury Unie, jako je Agentura Evropské unie pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu-LISA), zřízená nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1726 ([10]), měly v příslušných případech poskytovat členským státům podporu, mimo jiné určením nezbytných opatření a úprav potřebných k automatizovanému zpracování evropského příkazu k návratu.

(27) Nejpozději v den přijetí prováděcího aktu, kterým se stanoví forma evropského příkazu k návratu, by členské státy, Komise a příslušné agentury Unie, jako je agentura eu-LISA, měly začít zavádět právní a technická opatření s cílem zajistit, aby bylo možné zpřístupnit evropský příkaz k návratu prostřednictvím Schengenského informačního systému.

(28) Do 17. října 2029 posoudí Komise provádění vzájemného uznávání, zejména pokud jde o otázku, zda členské státy zavedly právní a technická opatření, která zpřístupňují evropský příkaz k návratu prostřednictvím Schengenského informačního systému podle tohoto nařízení, a zda jsou tato opatření účinná; otázku, zda členské státy zavedly právní a technická opatření k automatizovanému zpracování evropského příkazu k návratu podle tohoto nařízení; účinnost uznávání a výkonu rozhodnutí o návratu a rozhodnutí o vyhoštění; zatížení vnitrostátních soudních a správních systémů, které z toho vyplývá; a výsledky příslušných školení a pilotních projektů.

(29) Na základě posouzení provádění vzájemného uznávání by Komise měla ve vhodných případech předložit legislativní návrhy, včetně změn cílených k zajištění účinného navracení, s cílem zavést povinné vzájemné uznávání a výkon vykonatelných rozhodnutí o návratu a rozhodnutí o vyhoštění vydaných jiným členským státem. Jestliže Komise žádný návrh nepředloží, měla by své rozhodnutí zdůvodnit.

(30) Účinkům vnitrostátních návratových opatření by měl být nadále poskytován unijní rozměr, a to zavedením zákazu vstupu, který by se vztahoval na vstup a pobyt na území všech členských států. Doba trvání zákazu vstupu by se měla určit po řádném zvážení všech relevantních okolností jednotlivého případu. Pokud je neoprávněně pobývající státní příslušník třetí země odhalen při výstupních kontrolách na vnějších hranicích, mohlo by být vhodné uložit zákaz vstupu s cílem zabránit jeho budoucímu opětovnému vstupu, a tím snížit rizika nedovoleného přistěhovalectví, aniž by se tím bránilo urychlenému opuštění území uvedeným státním příslušníkem třetí země.

([10]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1726 ze dne 14. listopadu 2018 o Agentuře Evropské unie pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu-LISA) a o změně nařízení (ES) č. 1987/2006 a rozhodnutí Rady 2007/533/SVV a zrušení nařízení (EU) č. 1077/2011 (Úř. věst. L 295 21.11.2018, s. 99, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1726/oj).

(31) Státní příslušníci třetích zemí, kteří nesplnili povinnost opustit území nebo jimž nebyla poskytnuta doba k vycestování, mohou být vyhoštěni za použití donucovacích opatření. Posílená pravidla pro vyhoštění by měla mít za cíl zajistit přímý a bezprostřední důsledek v případě, že státní příslušník třetí země neopustí území v době k vycestování, jakož i zabránit neoprávněnému pohybu v rámci Unie a bezpečnostním rizikům. Neexistují-li důvody domnívat se, že by dobrovolný návrat ohrozil účel řízení o návratu, mělo by být možné, aby spolupracující státní příslušníci třetích zemí mohli být i nadále navraceni především prostřednictvím dobrovolného návratu. Donucovací opatření by měla podléhat zásadám proporcionality a účinnosti, pokud jde o použité prostředky a sledované cíle.

(32) Jelikož se toto nařízení vztahuje pouze na státní příslušníky třetích zemí pobývající v Unii neoprávněně, není jím dotčeno poradenství v oblasti návratu a opětovného začlenění a další programy na podporu dobrovolných návratů a opětovného začlenění státních příslušníků třetích zemí, kteří v Unii pobývají oprávněně.

(33) Společná pravidla jsou nezbytná k zajištění toho, aby neoprávněně pobývající státní příslušníci třetích zemí, kteří představují bezpečnostní riziko, byli účinně identifikováni a rychle navráceni. Je nezbytné zajistit, aby byly prováděny příslušné kontroly s cílem identifikovat a označit státní příslušníky třetích zemí představující bezpečnostní riziko, mimo jiné prostřednictvím prověřování stanoveného v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1356 ([11]). V případě státních příslušníků třetích zemí, kteří představují bezpečnostní riziko, by mělo být obecným pravidlem vyhoštění a mělo by být možné odchýlit se od obecných pravidel s cílem stanovit delší nebo časově neomezený zákaz vstupu a delší dobu zajištění a rovněž se odchýlit od využívání zvláštních zajišťovacích zařízení, aby osoby, které ohrožují bezpečnost členských států, byly rychle vyhoštěny.

(34) Nová pravidla by měla rozšířit možnosti členských států zajistit navracení do třetích zemí prostřednictvím dalších nástrojů. Mělo by být možné uzavírat zvláštní dohody nebo ujednání se třetími zeměmi s cílem poskytnout členským státům více možností navracení za podmínky, že dotčená třetí země dodržuje mezinárodní normy v oblasti lidských práv a v případě vyhoštění zásadu nenavracení. Nedostatky týkající se určitých částí území třetí země nebo identifikovatelných kategorií osob by neměly bránit uzavření takové dohody nebo ujednání za předpokladu, že existují dostatečné záruky k zajištění plného dodržování práv státních příslušníků třetích zemí, jichž se taková dohoda nebo ujednání týkají. Dohoda nebo ujednání by měly zejména stanovit postupy pro návrat, podmínky pobytu v dotčené zemi, příslušné povinnosti a odpovědnosti stran dohody nebo ujednání a důsledky porušení dohody nebo ujednání. Pokud dohoda nebo ujednání stanoví navazující návrat ze třetí země, měly by být v této dohodě nebo ujednání navíc stanoveny důsledky pro případ, že navazující návrat není možný, příslušné povinnosti a odpovědnosti stran dohody nebo ujednání, důsledky významné změny, která má nepříznivý dopad na situaci ve třetí zemi, a nezávislý monitorovací orgán nebo mechanismus pro posouzení provádění dohody nebo ujednání. Taková dohoda nebo ujednání by představovaly uplatňování práva Unie pro účely čl. 51 odst. 1 Listiny.

(35) Aby byla zajištěna dostatečná ochrana oprávněných zájmů souvisejících se správou vnějších hranic a vnitřní bezpečností dotčených členských států za okolností, kdy členský stát vyjednává dohodu nebo ujednání pro účely tohoto nařízení s některou ze třetích zemí sousedících s Unií, měly by být členské státy, které s touto třetí zemí sdílejí společnou hranici, o těchto jednáních informovány včas před uzavřením dotčené dohody nebo ujednání, a to při plném dodržování zásady loajální spolupráce stanovené v čl. 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii (dále jen „Smlouva o EU“). Při uzavírání dohody nebo ujednání se třetí zemí by členské státy měly mít povinnost informovat Komisi a ostatní členské státy o této dohodě nebo ujednání před jejich prozatímním prováděním nebo před jejich vstupem v platnost, podle toho, co nastane dříve. Aby se zabránilo nesouladu s právem Unie a aby se dále zvýšila transparentnost, pokud jde o dohody nebo ujednání mezi členskými státy a třetími zeměmi, mohly by mít členské státy navíc možnost dobrovolně informovat Komisi a ostatní členské státy o pokroku v jednáních se třetí zemí týkajících se dohod nebo ujednání povolených podle tohoto nařízení předtím, než strany dosáhnou konečné dohody, a to i s cílem požádat Komisi o posouzení slučitelnosti zamýšlené dohody nebo ujednání, jež je předmětem jednání, s právem Unie.

([11]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1356 ze dne 14. května 2024, kterým se zavádí prověřování státních příslušníků třetích zemí na vnějších hranicích a mění nařízení (ES) č. 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 a (EU) 2019/817 (Úř. věst. L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj).

(36) Dobře fungující schengenský prostor bez kontrol na vnitřních hranicích stojí na účinném a účelném uplatňování příslušného *acquis* členskými státy. Nařízení Rady (EU) 2022/922 ([12]) zavádí hodnotící a monitorovací mechanismus k ověření uplatňování schengenského *acquis*, a to i v souvislosti s účinným navracením neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí a s dodržováním základních práv.

(37) Při uplatňování řízení o návratu by se členské státy měly v souladu s článkem 24 Listiny a s Úmluvou OSN o právech dítěte z roku 1989 řídit především zásadou nejlepšího zájmu dítěte. Při individuálním posuzování toho, co je v individuálním nejlepším zájmu dítěte, by členské státy měly zejména náležitě zohlednit blaho a sociální vývoj nezletilé osoby v krátkodobém, střednědobém a v dlouhodobém výhledu, její bezpečnost a ochranu, názory nezletilé osoby úměrně jejímu věku a vyspělosti, jakož i její zázemí. Nezletilé osoby bez doprovodu by měl ve všech fázích procesu navracení provázet zástupce nebo osoba určená k ochraně nejlepších zájmů dítěte.

(38) Existují-li důvody k pochybnostem o tom, zda je státní příslušník třetí země nezletilou osobou, měl by mít příslušný orgán možnost provést v souladu s unijním nebo vnitrostátním právem posouzení věku dotčené osoby. Příslušný orgán by měl mít možnost využít posouzení věku provedená v předchozích řízeních. K zajištění soudržnosti řízení migrace v Unii by příslušné orgány mohly zohlednit postup stanovený v nařízení (EU) 2024/1348.

(39) Za účelem posílení účinnosti řízení o návratu by měly být stanoveny jasné povinnosti státních příslušníků třetích zemí. Státní příslušníci třetích zemí by měli mít povinnost opustit území členských států a během řízení o návratu spolupracovat s orgány. Státní příslušníci třetích zemí by měli být k dispozici příslušným orgánům, být pro ně dosažitelní a měli by poskytovat veškeré informace důležité pro přípravu a provedení návratu. Neměli by bránit vyhoštění fyzicky ani verbálně. Za verbální bránění vyhoštění by mělo být považováno takové chování dotčeného státního příslušníka třetí země, které je intenzivnější povahy než pouhá námitka. Mělo by být primárně odpovědností státních příslušníků třetích zemí určit svou totožnost a získat a předložit cestovní doklady nezbytné pro návrat. V případě porušení povinnosti opustit území a spolupracovat by měly být uloženy účinné, odrazující a přiměřené důsledky a příslušné orgány by měly přijmout relevantní kroky k zajištění návratu, a to případně i prostřednictvím vyšetřovacích úkonů. Státní příslušníci třetích zemí, kteří nemohou být vyhoštěni, a to i z důvodu zásady nenavracení nebo z důvodu jejich nedostatečné spolupráce s příslušnými orgány, by neměli být vyloučeni z uložení obecných povinností, včetně povinnosti setrvat, pobývat a hlásit se. Důsledky v případě neplnění povinnosti spolupracovat by měly zahrnovat například snížené dávky a příspěvky poskytované v souladu s vnitrostátním právem nebo zabavení cestovních dokladů.

(40) Tímto nařízením nejsou dotčeny povinnosti a opatření, které nesouvisejí s návratem, ani ustanovení, jimiž se řídí sociální dávky podle vnitrostátního práva.

(41) Tímto nařízením by neměla být dotčena možnost členských států ukládat v příslušných případech státním příslušníkům třetích zemí spadajícím do oblasti působnosti tohoto nařízení trestní sankce včetně odnětí svobody v souladu s vnitrostátním trestním právem.

(42) Měl by být zaveden soubor právních prostředků nápravy proti rozhodnutím souvisejícím s navracením, aby se zajistila účinná ochrana práv dotčených osob. V případech opravných prostředků podaných k soudu nebo v případě soudního přezkumu by měla být na vyžádání zpřístupněna nezbytná právní pomoc, aniž je dotčena možnost omezit přístup k právní pomoci a zastoupení.

([12]) Nařízení Rady (EU) 2022/922 ze dne 9. června 2022 o vytvoření a fungování hodnotícího a monitorovacího mechanismu k ověření uplatňování schengenského *acquis* a o zrušení nařízení (EU) č. 1053/2013 (Úř. věst. L 160, 15.6.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/922/oj).

(43) Právní pomoc a zastoupení zahrnují přípravu opravného prostředku nebo žádosti o přezkum, včetně přípravy procesních podání požadovaných podle vnitrostátního práva, a v případě, že se koná jednání, účast na tomto jednání před soudem s cílem zajistit právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces.

(44) „Soud“ je pojem práva Unie, jak jej vykládá Soudní dvůr Evropské unie. Tento pojem může mimo jiné znamenat pouze orgán jednající jako třetí strana ve vztahu k orgánu, který přijal rozhodnutí, jež je předmětem sporu. Tento orgán by měl vykonávat soudní funkce a není rozhodující, zda je považován za soud podle vnitrostátního práva. Tímto nařízením by neměla být dotčena pravomoc členských států ohledně uspořádání vnitrostátního soudního systému a stanovení počtu přezkumných stupňů. Pokud vnitrostátní právo stanoví možnost podat další opravné prostředky proti rozhodnutí o prvním opravném prostředku nebo následném opravnému prostředku a takový opravný prostředek byl podán, vyhoštění by nemělo být pozastaveno, ledaže o pozastavení požádá státní příslušník třetí země a soud žádosti vyhoví s náležitým přihlédnutím ke zvláštním okolnostem jednotlivého případu. Tím by neměly být dotčeny vnitrostátní právní předpisy, které stanoví odkladný účinek těchto opravných prostředků nápravy.

(45) Aby se zlepšila účinnost řízení o návratu a zároveň se zajistilo dodržování práva na účinnou právní ochranu podle článku 47 Listiny, měly by být opravné prostředky proti rozhodnutím souvisejícím s navracením pokud možno omezeny na jeden soudní stupeň. Pravidla tohoto nařízení týkající se opravných prostředků a odkladu výkonu rozhodnutí by měla být v souladu s právem na účinnou právní ochranu stanoveným v článku 47 Listiny.

(46) Ačkoli toto nařízení nestanoví automatický odkladný účinek opravného prostředku, měly by členské státy plně respektovat článek 47 Listiny a zajistit, aby příslušný soud prvního stupně mohl vyhoštění pozastavit před výkonem rozhodnutí o návratu nebo rozhodnutí o vyhoštění. Státní příslušník třetí země by měl mít možnost požádat o pozastavení výkonu rozhodnutí o návratu nebo rozhodnutí o vyhoštění, ledaže vnitrostátní právo rovněž stanoví možnost pozastavit výkon těchto rozhodnutí příslušným soudem z moci úřední. Tím by neměla být dotčena možnost členských států stanovit ve vnitrostátním právu automatický odkladný účinek opravného prostředku. Aby se zabránilo zdvojení při posuzování rizika porušení zásady nenavracení, mělo by se vycházet z veškerých materiálů obsažených ve spisu, zejména z předchozích posouzení, případně včetně posouzení provedených v rámci azylového řízení.

(47) Členským státům by měly být poskytnuty nezbytné nástroje pro zajištění rychlého a účinného navracení, včetně opatření uložených v důsledku neplnění povinností a pobídek pro splnění povinností opustit území a spolupracovat, jakož i opatření pro prevenci rizika útěku. Útěkem se rozumí například opuštění území členského státu bez povolení příslušných orgánů, aniž by se tak dělo z důvodů, na něž nemá státní příslušník třetí země vliv. Společná pravidla by měla ujasnit požadavky týkající se povinnosti spolupracovat a kritéria pro určení rizika útěku, aniž by omezovala právo členských států stanovit ve vnitrostátním právu dodatečná opatření a kritéria. Taková společná pravidla by měla rovněž zajistit, aby v zájmu účinného řízení procesu navracení bylo v členských státech uplatňováno zajištění a alternativy k zajištění.

(48) Mělo by být možné uložit zajištění, je-li to přiměřené a nezbytné, avšak pouze po individuálním posouzení každého případu a pouze za účelem návratu včetně jeho přípravy, zpětného převzetí nebo provedení vyhoštění. Orgány by měly jednat s náležitou péčí a zajištění by mělo trvat pouze co nejkratší dobu, která by v daném členském státě zpravidla neměla překročit 24 měsíců. Pokud neoprávněně pobývající státní příslušníci třetích zemí utečou do jiného členského státu, nemělo by se při výpočtu maximální doby zajištění přihlížet k předchozím dobám zajištění. Do výpočtu maximální doby zajištění by neměly být zahrnuty doby zajištění stanovené podle jiných nařízení nebo směrnic netýkajících se řízení o návratu. Během zajištění by měly být řešeny zvláštní potřeby na základě posouzení zranitelnosti. V případech, kdy vnitrostátní právo stanoví zajištění nezletilých osob, by měl být prvořadým hlediskem nejlepší zájem dítěte. Měla by být použita jiná, mírnější donucovací opatření k zajištění, pokud je lze vůči neoprávněně pobývajícím státním příslušníkům třetích zemí účinně uplatnit.

(49) Pokud zajištění trvá 24 měsíců, měly by mít členské státy za určitých okolností možnost zajistit neoprávněně pobývající státní příslušníky třetí země na další období, která úhrnem nepřekročí šest měsíců, jestliže existuje riziko útěku a změny okolností indikují rozumný předpoklad vyhoštění v důsledku nových významných informací. Zajištění by mělo být nařízeno v souladu se zásadami nezbytnosti a proporcionality a mělo by trvat co nejkratší dobu.

(50) Navracení státních příslušníků třetích zemí, kteří představují bezpečnostní riziko, vyžaduje zvláštní opatření zaměřená na ochranu práv a svobod druhých. Mělo by proto být možné zajistit tyto státní příslušníky třetích zemí na dobu delší než 24 měsíců. Každé takové zajištění by mělo být v souladu se zásadou proporcionality.

(51) Se zajištěnými státními příslušníky třetích zemí by se mělo zacházet humánním a důstojným způsobem při dodržování jejich základních práv a v souladu s mezinárodním a vnitrostátním právem, s přihlédnutím k praktickým pokynům Výboru Rady Evropy pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Zajištění by zpravidla mělo probíhat ve zvláštních zajišťovacích zařízeních nebo speciálních částech jiných zařízení. Pokud členský stát nemůže takové zařízení zajistit, mělo by být možné uchýlit se k umístění ve věznici, přičemž dotčení státní příslušníci třetích zemí by měly být v nejvyšší možné míře odděleni od běžných vězňů. Mělo by být možné, aby se v zajišťovacích zařízeních na státní příslušníky třetích zemí, kteří představují bezpečnostní riziko, vztahovala přísnější bezpečnostní opatření.

(52) Důvody zajištění stanovenými v tomto nařízení nejsou dotčeny jiné důvody zajištění, včetně důvodů zajištění v trestním řízení, které jsou použitelné podle vnitrostátního práva.

(53) Povinnost každého státu převzít zpět své vlastní státní příslušníky představuje základní zásadu státní svrchovanosti a mezinárodní spolupráce. Povinnost států přebírat zpět své vlastní státní příslušníky je považována za zásadu mezinárodního obyčejového práva a je stanovena v kapitole 5 přílohy 9 Úmluvy o mezinárodním civilním letectví a v Dohodě o partnerství mezi Evropskou unií a jejími členskými státy na jedné straně a členy Organizace afrických, karibských a tichomořských států na straně druhé (Samojská dohoda). Účinné navracení je možné pouze tehdy, pokud státy plní povinnost přebírat zpět své vlastní státní příslušníky. Pokud tedy mají být členské státy schopny provádět účinné navracení, jsou závislé na spolupráci třetích zemí. Unie a členské státy využívají ke zlepšení spolupráce se třetími zeměmi v případě potřeby stávající nástroje, jako je článek 25a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ([13]) a podpora poskytovaná Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 ([14]).

([13]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex) (Úř. věst. L 243, 15.9.2009, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/810/oj).

([14]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 ze dne 13. listopadu 2019 o Evropské pohraniční a pobřežní stráži a o zrušení nařízení (EU) č. 1052/2013 a (EU) 2016/1624 (Úř. věst. L 295, 14.11.2019, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1896/oj).

(54) Vnější rozměr návratové politiky tvoří nedílnou součást komplexního přístupu k řízení migrace. Účinná spolupráce v oblasti navracení a zpětného přebírání je základní vnější složkou vyvážených a komplexních partnerství se třetími zeměmi v souladu s cíli uvedenými v nařízení (EU) 2024/1351. Evropská rada ve svých závěrech z října 2024 mimo jiné vyzvala k urychlenému přijetí opatření k zajištění účinného navracení s využitím všech příslušných politik a nástrojů Unie, včetně vízové politiky, obchodu, rozvoje a diplomacie, jako páky. Je nezbytné uplatňovat mezirezortní přístup, a to jak v rámci členských států, tak v orgánech Unie.

(55) Protože v praxi může být náročné zajistit spolupráci třetích zemí v oblasti navracení a zpětného přebírání neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí, je třeba, aniž je dotčeno posouzení spolupráce třetích zemí v oblasti zpětného přebírání podle článku 25a nařízení (ES) č. 810/2009, aby v případě, kdy se jeden nebo více členských států potýká při spolupráci s třetími zeměmi v oblasti zpětného přebírání s obtížemi, mimo jiné při potvrzování státní příslušnosti, získávání nezbytných cestovních dokladů od příslušných orgánů třetích zemí a organizaci návratových operací, měly Unie a členské státy mít možnost využívat v rámci koordinovaného přístupu Unie ke zlepšení spolupráce v oblasti navracení a zpětného přebírání relevantní stávající nástroje stanovené v právu Unie, pokud jsou vázány legislativními akty, kterými se tyto nástroje zřizují,

(56) Koordinovaný přístup členských států ke zpětnému přebírání má zásadní význam pro usnadnění navracení státních příslušníků třetích zemí. Nedostatečné kroky navazující na vykonatelná rozhodnutí o návratu mohou ohrozit účinnost společného přístupu k navracení. Po vykonatelných rozhodnutích o návratu by měla systematicky následovat veškerá nezbytná opatření k provedení návratu, včetně případného předkládání žádostí o zpětné převzetí orgánům třetích zemí v případech, kdy existuje pochybnost o státní příslušnosti nebo je třeba získat cestovní doklad.

(57) Účinná řízení o návratu se opírají o efektivní správní spolupráci a sdílení informací mezi členskými státy. Výměna informací, včetně sdílení údajů o totožnosti a státní příslušnosti státních příslušníků třetích zemí, jejich cestovních dokladech a dalších relevantních informací, by měla být založena na jasných pravidlech, včetně pravidel stanovených v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1860 ([15]). Tato pravidla by měla respektovat zásady ochrany údajů a práva dotčené osoby a zajistit, aby tyto informace byly přesné a byly používány pouze pro účely návratu, vyhoštění, zpětného přebírání a opětovného začlenění a aby byly chráněny před neoprávněným přístupem, zpřístupněním nebo použitím.

(58) Na zpracování osobních údajů pro účely tohoto nařízení se použije nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ([16]). Na zpracování osobních údajů pro účely tohoto nařízení orgány, institucemi a jinými subjekty Unie se použije nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1725 ([17]). Vzhledem k důležitým důvodům veřejného zájmu na zpětném přebírání a účinném navracení by pro účely návratu, vyhoštění, zpětného přebírání a opětovného začlenění mohlo být nezbytné předávání osobních údajů státních příslušníků třetích zemí, na něž se vztahuje rozhodnutí o návratu, včetně údajů týkajících se jejich totožnosti, cestovních dokladů, dalších relevantních údajů, jakož i v řádně odůvodněných případech údajů týkajících se jejich odsouzení v trestním řízení a zdraví. Toto předávání musí být prováděno v souladu s kapitolou V nařízení (EU) 2016/679 a kapitolou V nařízení (EU) 2018/1725, a v souladu s právy subjektů údajů, jakož i se zásadami nenavracení, proporcionality a nezbytnosti a Listinou.

([15]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1860 ze dne 28. listopadu 2018 o využívání Schengenského informačního systému při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (Úř. věst. L 312, 7.12.2018, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1860/oj).

([16]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Úř. věst. L 119, 4.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

([17]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1725 ze dne 23. října 2018 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány, institucemi a jinými subjekty Unie a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení nařízení (ES) č. 45/2001 a rozhodnutí č. 1247/2002/ES (Úř. věst. L 295, 21.11.2018, s. 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj).

(59) Příslušné orgány členských států odpovědné za azylové řízení a příslušné orgány zapojené do různých fází procesu navracení by měly úzce spolupracovat a koordinovat svou činnost s cílem zajistit účinné navracení.

(60) Společný systém navracení by měl plně využívat digitální systémy podporující řízení navracení, zpětného přebírání a opětovného začlenění s důrazem na účinné správní postupy, spolupráci, sdílení informací a interoperabilitu.

(61) Spolupráce a pomoc mezi členskými státy by v zásadě měla probíhat i za účelem umožnění tranzitu přes jejich území, logistické nebo jiné materiální nebo věcné pomoci spojené s tímto tranzitem, usnadnění předávání do jiného členského státu, ať už na základě dvoustranných dohod nebo ujednání, nebo na základě spolupráce mezi členskými státy, nebo za účelem podpory odjezdu státních příslušníků třetí země do členských států, v nichž mají oprávnění k pobytu.

(62) Aby se dosáhlo účinného provádění tohoto nařízení, aniž je dotčen víceletý finanční rámec na období 2028–2034, poskytuje Unie finanční a provozní podporu. Pokud by měly být činnosti financovány z tematického nástroje Azylového, migračního a integračního fondu, lze tyto činnosti provádět v rámci přímého, nepřímého nebo sdíleného řízení. Členské státy by měly co nejlépe využívat dostupné finanční nástroje, programy a projekty Unie v oblasti navracení, zejména podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1147 ([18]), jakož i operativní pomoc poskytovanou agenturou Frontex podle nařízení (EU) 2019/1896.

(63) Podávání zpráv o účinnosti tohoto nařízení a určení oblastí, v nichž je třeba dosáhnout zlepšení, by se mělo zakládat na shromažďování a analýze dostupných důvěryhodných a srovnatelných statistických údajů o účinnosti řízení o návratu, spolupráce třetích zemí a úsilí o opětovné začlenění. Měly by být zváženy a v případě potřeby přezkoumány normy stanovené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 862/2007 ([19]), v nařízení (EU) 2019/1896 a ve vnitrostátním právu, aby byla zajištěna relevantnost statistik. Měly by být stanoveny společné normy a definice pro shromažďování a vykazování příslušných údajů, aby bylo možné posoudit dopad tohoto nařízení a přispět k přijímání informovaných rozhodnutí o budoucím vývoji politiky.

(64) Za účelem zajištění jednotných podmínek k provedení tohoto nařízení by měly být Komisi svěřeny prováděcí pravomoci k zavedení evropského příkazu k návratu. Tyto pravomoci by měly být vykonávány v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011 ([20]).

(65) Toto nařízení zavádí nový společný systém navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí, který mají přímo provádět vnitrostátní orgány. Tento nový systém přináší důležité novinky, jejichž cílem je zlepšit účinnost řízení o návratu, a to i s ohledem na třetí země návratu a vnější rozměr navracení. S cílem umožnit rychlé uplatňování opatření stanovených v tomto nařízení je třeba, aby toto nařízení vstoupilo v platnost prvním dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*. Ustanovení neuvedená v čl. 50 odst. 2 tohoto nařízení, která nahrazují směrnici 2008/115/ES a jejichž cílem je plně nahradit právní rámec stanovený uvedenou směrnicí, by se měla použít od 17. října 2027, aby bylo možné přijmout všechna nezbytná přípravná a provozní opatření, zajistit hladké, účinné a jednotné provádění tohoto nařízení na unijní a vnitrostátní úrovni a zamezit veškerému zdvojení mezi uvedenou směrnicí a tímto nařízením. Směrnice 2001/40/ES a 2008/115/ES a rozhodnutí Rady 2004/191/ES ([21]) by proto měly být od tohoto dne zrušeny.

([18]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1147 ze dne 7. července 2021, kterým se zřizuje Azylový, migrační a integrační fond (Úř. věst. L 251, 15.7.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1147/oj).

([19]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 862/2007 ze dne 11. července 2007 o statistice Společenství v oblasti migrace a mezinárodní ochrany a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 311/76 o sestavování statistik o zahraničních pracovnících (Úř. věst. L 199, 31.7.2007, s. 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2007/862/oj).

([20]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011 ze dne 16. února 2011, kterým se stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích pravomocí (Úř. věst. L 55, 28.2.2011, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

([21]) Rozhodnutí Rady 2004/191/ES ze dne 23. února 2004 o kritériích a praktických opatřeních k vyrovnání finančních nevyvážeností vzniklých v souvislosti s používáním směrnice 2001/40/ES o vzájemném uznávání rozhodnutí o vyhoštění státních příslušníků třetích zemí (Úř. věst. L 60, 27.2.2004, s. 55, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2004/191/oj).

(66) Jelikož cíle tohoto nařízení, totiž zvýšit účinnost navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí, nemůže být dosaženo uspokojivě členskými státy, ale spíše ho, z důvodu rozsahu nebo účinků opatření k zajištění společného a soudržného přístupu členských států, může být lépe dosaženo na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o EU. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje toto nařízení rámec toho, co je nezbytné pro dosažení uvedeného cíle.

(67) V souladu s články 1 a 2 Protokolu č. 22 o postavení Dánska, připojeného ke Smlouvě o EU a ke Smlouvě o fungování EU, se Dánsko neúčastní přijímání tohoto nařízení a toto nařízení pro ně není závazné ani použitelné. Vzhledem k tomu, že toto nařízení navazuje na schengenské *acquis*, rozhodne se Dánsko v souladu se článkem 4 uvedeného protokolu do šesti měsíců ode dne přijetí tohoto nařízení Radou, zda je provede ve svém vnitrostátním právu.

(68) Toto nařízení rozvíjí ta ustanovení schengenského *acquis*, kterých se neúčastní Irsko v souladu s Protokolem č. 19 o schengenském *acquis* začleněném do rámce Evropské unie, připojeným ke Smlouvě o EU a ke Smlouvě o fungování EU, a s výhradou použití článku 4 uvedeného protokolu není pro Irsko závazné ani použitelné.

(69) Pokud jde o Island a Norsko, rozvíjí toto nařízení ta ustanovení schengenského *acquis* ve smyslu Dohody uzavřené mezi Radou Evropské unie a Islandskou republikou a Norským královstvím o přidružení těchto dvou států k provádění, uplatňování a rozvoji schengenského *acquis* ([22]), která spadají do oblasti uvedené v čl. 1 bodě C rozhodnutí Rady 1999/437/ES ([23]).

(70) Pokud jde o Švýcarsko, rozvíjí toto nařízení ta ustanovení schengenského *acquis* ve smyslu Dohody mezi Evropskou unií, Evropským společenstvím a Švýcarskou konfederací o přidružení Švýcarské konfederace k provádění, uplatňování a rozvoji schengenského *acquis* ([24]), která spadají do oblasti uvedené v čl. 1 bodě C rozhodnutí 1999/437/ES ve spojení s článkem 3 rozhodnutí Rady 2008/146/ES ([25]).

(71) Pokud jde o Lichtenštejnsko, rozvíjí toto nařízení ta ustanovení schengenského *acquis* ve smyslu Protokolu mezi Evropskou unií, Evropským společenstvím, Švýcarskou konfederací a Lichtenštejnským knížectvím o přistoupení Lichtenštejnského knížectví k Dohodě mezi Evropskou unií, Evropským společenstvím a Švýcarskou konfederací o přidružení Švýcarské konfederace k provádění, uplatňování a rozvoji schengenského *acquis*, která spadají do oblasti uvedené v čl. 1 bodě C rozhodnutí 1999/437/ES ve spojení s článkem 3 rozhodnutí Rady 2011/350/EU ([26]).

([22]) Úř. věst. L 176, 10.7.1999, s. 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/1999/439(1)/oj.

([23]) Rozhodnutí Rady 1999/437/ES ze dne 17. května 1999 o některých opatřeních pro uplatňování dohody uzavřené mezi Radou Evropské unie a Islandskou republikou a Norským královstvím o přidružení těchto dvou států k provádění, uplatňování a rozvoji schengenského *acquis* (Úř. věst. L 176, 10.7.1999, s. 31, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/1999/437/oj).

([24]) Úř. věst. L 53, 27.2.2008, s. 52, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2008/178(1)/oj.

([25]) Rozhodnutí Rady 2008/146/ES ze dne 28. ledna 2008 o uzavření Dohody mezi Evropskou unií, Evropským společenstvím a Švýcarskou konfederací o přidružení Švýcarské konfederace k provádění, uplatňování a rozvoji schengenského *acquis* jménem Evropského společenství (Úř. věst. L 53, 27.2.2008, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2008/146/oj).

([26]) Rozhodnutí Rady 2011/350/EU ze dne 7. března 2011 o uzavření Protokolu mezi Evropskou unií, Evropským společenstvím, Švýcarskou konfederací a Lichtenštejnským knížectvím o přistoupení Lichtenštejnského knížectví k dohodě mezi Evropskou unií, Evropským společenstvím a Švýcarskou konfederací o přidružení Švýcarské konfederace k provádění, uplatňování a rozvoji schengenského *acquis* jménem Evropské unie, pokud jde o zrušení kontrol na vnitřních hranicích a pohyb osob (Úř. věst. L 160, 18.6.2011, s. 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2011/350/oj).

(72) Toto nařízení představuje akt navazující na schengenské *acquis* nebo s ním jinak související ve smyslu čl. 3 odst. 1 aktu o přistoupení z roku 2003.

(73) Evropský inspektor ochrany údajů byl konzultován v souladu s čl. 42 odst. 1 nařízení (EU) 2018/1725 a vydal své stanovisko dne 23. května 2025,

PŘIJALY TOTO NAŘÍZENÍ:

KAPITOLA I

OBECNÁ USTANOVENÍ

Článek 1

Předmět

1. Toto nařízení zavádí společný systém účinného navracení státních příslušníků třetích zemí neoprávněně pobývajících na území členských států (dále jen „neoprávněně pobývající státní příslušníci třetích zemí“), a to v souladu se základními právy uznanými Listinou základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) a obecnými zásadami práva Unie, jakož i platnými mezinárodními závazky, včetně závazků v oblasti lidských práv.

2. Cílem tohoto nařízení je umožnit členským státům přijímat veškerá nezbytná opatření k zajištění účinného navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí, se zohledněním komplexního přístupu stanoveného v článku 3, čl. 4 písm. h) a čl. 5 písm. e) nařízení (EU) 2024/1351.

Článek 2

Oblast působnosti

1. Toto nařízení se vztahuje na neoprávněně pobývající státní příslušníky třetích zemí.

2. Toto nařízení se nevztahuje na osoby požívající práva na volný pohyb podle práva Unie, jak je stanoveno v čl. 2 bodě 5 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ([27]).

3. Tímto nařízením nejsou dotčena ustanovení nařízení (EU) 2024/1351, (EU) 2024/1348 a (EU) 2024/1349.

4. Aniž je dotčen odstavec 5 tohoto článku, toto nařízení se nepoužije na státního příslušníka třetí země:

a) jemuž byl odepřen vstup na vnějších hranicích podle článku 14 nařízení (EU) 2016/399 nebo, v případě členského státu, pro nějž není uvedené nařízení závazné, jemuž byl odepřen vstup na území takového členského státu podle rovnocenného vnitrostátního práva;

b) jenž byl zadržen nebo zastaven příslušnými orgány v souvislosti s nedovoleným překročením vnější hranice členského státu po zemi, po moři nebo vzduchem a následně neobdržel v tomto členském státě povolení k pobytu či oprávnění k pobytu;

([27]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex) (Úř. věst. L 77, 23.3.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/399/oj).

c) jehož návrat je trestněprávní sankcí nebo důsledkem trestněprávní sankce podle vnitrostátního práva;

d) ve vztahu k němuž je vedeno vydávací řízení.

5. Členský stát se může rozhodnout, že toto nařízení použije na jednu nebo více kategorií státních příslušníků třetích zemí uvedených v odst. 4 písm. a), b) a c). V takových případech se toto nařízení použije na tyto kategorie státních příslušníků třetích zemí ode dne, kdy členský stát oznámí své rozhodnutí ostatním členským státům a Komisi.

6. Pokud se členský stát rozhodne uplatňovat toto nařízení na státní příslušníky třetích zemí, jejichž návrat je trestněprávní sankcí, nepoužijí se články 5, 7 a 8.

7. Pokud jde o státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou podle odst. 4 písm. a) nebo b) vyňati z oblasti působnosti tohoto nařízení, členské státy zajistí, aby zacházení s těmito příslušníky a úroveň jejich ochrany nebyly méně příznivé, než je stanoveno v čl. 10 odst. 9 a 10, čl. 11 odst. 2, čl. 11 odst. 6 písm. c) a e), čl. 32 odst. 1 až 6 a článku 33, a byly v souladu se zásadou nenavracení.

8. Toto nařízení se použije, aniž je dotčeno vnitrostátní trestní právo členských států, a zejména ustanovení, která v souvislosti s neoprávněným pobytem stanoví účinné, přiměřené a odrazující trestní sankce včetně trestu odnětí svobody, za předpokladu, že dotčená trestní řízení a uplatňování takových sankcí neohrožují dosažení účinného navracení.

Článek 3

Definice

Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

1) „státním příslušníkem třetí země“ osoba, která není občanem Unie ve smyslu článku 20 Smlouvy o fungování Evropské unie a která není osobou požívající práva na volný pohyb podle práva Unie ve smyslu čl. 2 bodu 5 nařízení (EU) 2016/399;

2) „neoprávněným pobytem“ přítomnost státního příslušníka třetí země na území členského státu, pokud tento státní příslušník nesplňuje nebo přestal splňovat podmínky vstupu pro státní příslušníky třetích zemí uvedené v článku 6 nařízení (EU) 2016/399 nebo podmínky pobytu nebo bydliště v tomto členském státě, nebo v případě členského státu, pro nějž není uvedené nařízení závazné, podmínky vstupu, pobytu nebo bydliště stanovené rovnocenným vnitrostátním právem;

3) „zemí návratu“ jakákoli z těchto zemí:

   a) třetí země, která je zemí původu státního příslušníka třetí země;

   b) třetí země, která je zemí předchozího obvyklého pobytu státního příslušníka třetí země;

   c) třetí země tranzitu na cestě do Unie v souladu s dohodami nebo ujednáními Unie nebo členských států o zpětném přebírání;

   d) třetí země jiná než země uvedené v písmenech a) a b), ve které má státní příslušník třetí země právo na vstup a pobyt;

e) bezpečná třetí země, ve vztahu k níž byla žádost státního příslušníka třetí země o mezinárodní ochranu zamítnuta jako nepřípustná podle čl. 38 odst. 1 písm. b) nařízení (EU) 2024/1348, nebo v případě členských států, pro něž není uvedené nařízení závazné, podle rovnocenných ustanovení, pokud taková ustanovení zavedly ve vnitrostátním právu;

f) první země azylu, ve vztahu k níž byla žádost státního příslušníka třetí země o mezinárodní ochranu zamítnuta jako nepřípustná podle čl. 38 odst. 1 písm. a) nařízení (EU) 2024/1348, nebo v případě členských států, pro něž není uvedené nařízení závazné, podle rovnocenných ustanovení, pokud taková ustanovení zavedly ve vnitrostátním právu;

g) třetí země, která není třetí zemí uvedenou v písmenech a), b) nebo d), s níž existuje dohoda nebo ujednání, na jejichž základě je státní příslušník třetí země přijat v souladu s článkem 14 tohoto nařízení.

4) „rozhodnutím o návratu“ správní nebo soudní akt nebo rozhodnutí, kterým se prohlašuje nebo rozhoduje, že pobyt státního příslušníka třetí země je neoprávněný, a kterým se prohlašuje nebo ukládá povinnost tohoto státního příslušníka třetí země opustit území členských států;

5) „návratem“ činnosti spočívající v tom, že neoprávněně pobývající státní příslušník třetí země:

a) se dobrovolně navrátí ve smyslu bodu 8, nebo

b) je vyhoštěn příslušnými orgány z členských států do země návratu určené v rozhodnutí o vyhoštění nebo případně v rozhodnutí o návratu;

6) „rozhodnutím o vyhoštění“ správní nebo soudní akt nebo rozhodnutí, kterým se rozhoduje nebo prohlašuje, že státní příslušník třetí země může být vyhoštěn do jedné či více zemí návratu;

7) „vyhoštěním“ výkon rozhodnutí o návratu nebo rozhodnutí o vyhoštění příslušnými orgány formou fyzické přepravy z členských států do země návratu;

8) „dobrovolným návratem“ opuštění území členských států neoprávněně pobývajícím státním příslušníkem třetí země z vlastní vůle, s pomocí nebo bez pomoci a bez nutnosti vyhoštění, čímž splní svou povinnost opustit území během doby k vycestování stanovené v rozhodnutí o návratu nebo po jejím uplynutí;

9) „útěkem“ jednání, kdy státní příslušník třetí země nezůstává k dispozici příslušným správním nebo justičním orgánům;

10) „zákazem vstupu“ správní nebo soudní akt nebo rozhodnutí, kterým se státnímu příslušníkovi třetí země zakazuje vstup a pobyt na území členských států;

11) „návratovou operací“ operace, kterou organizuje nebo koordinuje příslušný orgán nebo kterou podporuje agentura Frontex a při níž jsou navraceni státní příslušníci třetích zemí z jednoho nebo více členských států.

Článek 4

Základní práva

Při uplatňování tohoto nařízení jednají členské státy v plném souladu s příslušnými ustanoveními práva Unie včetně Listiny, s příslušným mezinárodním právem, se závazky týkajícími se přístupu k mezinárodní ochraně, se zásadou nenavracení a se základními právy.

KAPITOLA II

ŘÍZENÍ O NÁVRATU

ODDÍL 1

POSTUP PRO NAŘÍZENÍ NÁVRATU

Článek 5

Rozhodnutí o návratu

1. Příslušné orgány členského státu vydají každému státnímu příslušníkovi třetí země neoprávněně pobývajícímu na území tohoto členského státu rozhodnutí o návratu, kterým se prohlašuje nebo ukládá povinnost pro tohoto státního příslušníka třetí země opustit území členských států.

2. V rozhodnutí o návratu:

a) je uvedena doba k vycestování nepřekračující 30 dnů, v níž má státní příslušník třetí země opustit území členských států, nebo

b) je uvedeno, že státní příslušník třetí země musí opustit území členských států okamžitě.

Doba k vycestování, kterou nelze překročit, uvedená v prvním pododstavci písm. a) může být zkrácena v souladu s vnitrostátním právem.

Členské státy mohou ve svém vnitrostátním právu stanovit okolnosti, za kterých se státnímu příslušníkovi třetí země má poskytnout dobu k vycestování území nebo za kterých má území opustit okamžitě.

3. Odchylně od odst. 2 prvního pododstavce písm. a) může být po zvážení zvláštních okolností jednotlivého případu v rozhodnutí o návratu stanovena doba k vycestování, jež překračuje 30 dnů.

4. Příslušné orgány mohou dobu k vycestování původně stanovenou v rozhodnutí o návratu prodloužit s ohledem na zvláštní okolnosti jednotlivého případu, zejména na účast v programu na podporu návratu a opětovného začlenění podle čl. 44 odst. 3 nebo plnění povinnosti spolupracovat stanovené v článku 18.

5. Příslušné orgány mohou dobu k vycestování původně stanovenou v rozhodnutí o návratu zkrátit v případě neplnění povinnosti spolupracovat stanovené v článku 18.

6. Den, od kterého se počítá doby k vycestování, stanoví vnitrostátní právo.

7. Rozhodnutí o návratu se vydává písemně a s uvedením věcných a právních důvodů. Státní příslušník třetí země je informován o dostupných opravných prostředcích a lhůtách pro jejich podání. Rozhodnutí o návratu se oznámí státnímu příslušníkovi třetí země co nejdříve v souladu s vnitrostátním právem vydávajícího členského státu. Pokud není známo místo pobytu státního příslušníka třetí země, rozhodnutí o návratu se oznámí v souladu s vnitrostátním právem.

8. Příslušné orgány mohou rozhodnout, že neposkytnou informace o věcných důvodech uvedených v odstavci 7 nebo omezí jejich rozsah, pokud vnitrostátní právo stanoví omezení práva na informace nebo pokud je to nezbytné pro ochranu veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo národní bezpečnosti a pro prevenci, vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů. Za účelem přístupu k účinným opravným prostředkům je v takových případech státní příslušník třetí země informován o podstatě důvodů, na jejichž základě je rozhodnutí o návratu přijato. Povinnost informovat státního příslušníka třetí země o podstatě důvodů nezahrnuje povinnost zpřístupnit utajované informace.

9. Zemi nebo země návratu lze určit v rozhodnutí o návratu nebo v souladu s čl. 10 odst. 4 před provedením vyhoštění. Pokud se státní příslušník třetí země rozhodne pro dobrovolný návrat do jiné země, než je země určená v rozhodnutí o návratu nebo v rozhodnutí o vyhoštění, není nutné vydávat nové rozhodnutí, kterým se určuje země návratu.

10. Příslušné orgány mohou vydat rozhodnutí o návratu i v případě, že vyhoštění brání překážka. Pokud byla v rozhodnutí o návratu určena země návratu a bylo zjištěno riziko porušení zásady nenavracení, vyhoštění do uvedené země návratu se podle čl. 11 odst. 1 písm. a) odloží.

11. Státnímu příslušníkovi třetí země je na požádání poskytnut písemný nebo ústní překlad hlavních prvků rozhodnutí o návratu, včetně informací o dostupných opravných prostředcích, v jazyce, kterému státní příslušník třetí země rozumí nebo o kterém lze důvodně předpokládat, že mu rozumí. Za tímto účelem mohou příslušné orgány případně využít standardní vzory pro překlad nebo strojově podporované překladatelské nástroje nebo nástroje využívající strojově podporovaný nebo generovaný překlad.

12. Rozhodnutí o návratu se vydává v rámci téhož aktu nebo v samostatném aktu současně a společně s rozhodnutím o ukončení oprávněného pobytu státního příslušníka třetí země nebo později, avšak bez zbytečného odkladu, a aniž jsou dotčeny procesní záruky stanovené v kapitole V a jiná příslušná ustanovení práva Unie a mezinárodního práva.

13. Komise přijme nejpozději do 17. dubna 2027 prováděcí akt, kterým stanoví formulář evropského příkazu k návratu. Evropský příkaz k návratu obsahuje hlavní prvky rozhodnutí o návratu a, je-li to relevantní, rozhodnutí o vyhoštění. Uvedený prováděcí akt se přijme přezkumným postupem podle čl. 47 odst. 2.

14. Po vydání rozhodnutí o návratu členské státy využijí evropský příkaz k návratu a zpřístupní jej prostřednictvím Schengenského informačního systému v souladu s nařízením (EU) 2018/1860.

15. Ke dni přijetí prováděcího aktu uvedeného v odstavci 13 začnou členské státy, Komise a příslušné agentury Unie, jako je agentura eu-LISA, zavádět nezbytná právní a technická opatření za účelem zpřístupnění evropského příkazu k návratu prostřednictvím Schengenského informačního systému, aby se usnadnilo splnění povinnosti uvedené v odstavci 14. Členským státům případně poskytuje podporu Komise a příslušné agentury Unie, jako je agentura eu-LISA.

16. Do 17. října 2027 Komise a příslušné agentury Unie, jako je agentura eu-LISA, provedou v zájmu efektivnějšího používání článku 7 opatření k tomu, aby bylo možné evropské příkazy k návratu zpracovávat automatizovaným způsobem.

17. Do 17. října 2027 oznámí členské státy Komisi nezbytná právní a technická opatření přijatá za účelem splnění povinnosti uvedené v odstavci 14.

Článek 6

Výjimky z povinnosti vydat rozhodnutí o návratu

1. Příslušné orgány členských států se mohou rozhodnout nevydat rozhodnutí o návratu, pokud je neoprávněně pobývající státní příslušník třetí země:

a) přemístěn do jiného členského státu v souladu s postupem stanoveným v článku 23a nařízení (EU) 2016/399;

b) přemístěn do jiného členského státu na základě dvoustranných dohod nebo ujednání nebo na základě spolupráce mezi členskými státy v souladu s článkem 42;

c) osobou, jejíž neoprávněný pobyt je odhalen v souvislosti s hraničními kontrolami prováděnými při výstupu na vnější hranici podle článku 8 nařízení (EU) 2016/399, nebo v případě členských států, pro něž není uvedené nařízení závazné, rovnocennými kontrolami podle vnitrostátního práva, přičemž je nutné se v maximální možné míře vyvarovat odložení odjezdu dotčeného státního příslušníka třetí země.

2. Rozhodnutí o návratu se nevydá v případech, kdy je státní příslušník třetí země držitelem platného povolení k pobytu, dlouhodobého víza nebo jiného oprávnění zakládajícího právo pobytu vydaného jiným členským státem.

3. V případech uvedených v odstavci 2 tohoto článku členský stát, na jehož území státní příslušník třetí země neoprávněně pobývá, po tomto státním příslušníkovi třetí země požaduje, aby okamžitě vycestoval na území jiného členského státu. Pokud státní příslušník třetí země tomuto požadavku nevyhoví nebo pokud je jeho okamžitý odjezd vyžadován z důvodů veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo národní bezpečnosti, může členský stát, na jehož území státní příslušník třetí země neoprávněně pobývá, požádat ostatní členské státy o spolupráci podle článku 42 nebo vydat rozhodnutí o návratu podle článku 5.

4. Rozhodnutí o návratu se nevydá v případech, kdy se použije postup stanovený v článku 7.

Článek 7

Uznávání a výkon rozhodnutí o návratu vydaných jiným členským státem

1. Členský stát, v němž státní příslušník třetí země neoprávněně pobývá (dále jen „vykonávající členský stát“), může uznat a vykonat vykonatelné rozhodnutí o návratu, a v příslušných případech rozhodnutí o vyhoštění, vydané tomuto státnímu příslušníkovi třetí země jiným členským státem (dále jen „vydávající členský stát“) podle čl. 5 odst. 1 a čl. 10 odst. 3. Výkon je založen na informacích dostupných v evropském příkazu k návratu a provede se v souladu s vnitrostátními pravidly a postupy stanovenými v článku 10.

2. Uznání nemusí mít podobu správního řízení. Členské státy nemusí za účelem uznání vydávat správní akty nebo rozhodnutí.

3. Pokud členský stát neuzná nebo nevykoná rozhodnutí o návratu nebo rozhodnutí o vyhoštění podle odstavce 1, vydá rozhodnutí o návratu za podmínek uvedených v článku 5 nebo rozhodnutí o vyhoštění podle čl. 10 odst. 3.

4. Pokud členský stát uzná nebo vykoná rozhodnutí o návratu nebo rozhodnutí o vyhoštění podle odstavce 1, pozastaví vyhoštění, pokud jsou účinky rozhodnutí o návratu nebo rozhodnutí o vyhoštění ve vydávajícím členském státě pozastaveny, a může vydat rozhodnutí o návratu za podmínek uvedených v článku 5.

5. Pokud vydávající členský stát rozhodnutí o návratu pozastaví nebo zruší nebo pokud je rozhodnutí o návratu zrušeno správním orgánem nebo soudem, vydá vykonávající členský stát rozhodnutí o návratu za podmínek stanovených v článku 5.

6. Vydávající členský stát poskytne vykonávajícímu členskému státu na jeho žádost veškeré dostupné údaje a dokumenty nezbytné pro účely návratu nebo vyhoštění v souladu s nařízením (EU) 2018/1860.

7. Použitím tohoto článku není dotčeno použití výjimek stanovených v článku 6.

8. Členské státy do dne přijetí prováděcího aktu uvedeného v čl. 5 odst. 13 zahájí přípravné kroky, které by mohly usnadnit uznávání rozhodnutí o návratu nebo rozhodnutí o vyhoštění vydaných jiným členským státem, případně včetně právních a technických opatření v jejich vnitrostátních systémech, změn vnitrostátních informačních systémů, příslušných školení a činností v rámci pilotních projektů.

9. Do 17. října 2029 posoudí Komise provádění vzájemného uznávání podle odstavce 1 tohoto článku, zejména pokud jde o:

a) to, zda členské státy zavedly právní a technická opatření uvedená v čl. 5 odst. 15, aby zpřístupnily evropský příkaz k návratu prostřednictvím Schengenského informačního systému, a zda jsou tato opatření účinná;

b) to, zda členské státy zavedly právní a technická opatření k automatizovanému zpracování evropského příkazu k návratu uvedeného v čl. 5 odst. 16;

c) účinnost uznávání a výkonu rozhodnutí o návratu a rozhodnutí o vyhoštění;

d) zatížení vnitrostátních soudních a správních systémů, které z toho vyplývá, a

e) výsledky příslušných školení a činností v rámci pilotních projektů.

10. Na základě posouzení uvedeného v odstavci 9 Komise ve vhodných případech předloží legislativní návrhy, případně včetně cílených změn k zajištění účinného navracení, s cílem zavést povinné uznávání a výkon vykonatelných rozhodnutí o návratu a rozhodnutí o vyhoštění vydaných jiným členským státem. Jestliže Komise žádný návrh nepředloží, své rozhodnutí zdůvodní.

ODDÍL 2

ZÁKAZ VSTUPU

Článek 8

Vydání zákazu vstupu

1. Rozhodnutí o návratu jsou spojena se zákazem vstupu, pokud:

a) se na státního příslušníka třetí země vztahuje vyhoštění podle článku 10;

b) povinnost opustit území členských států nebyla splněna ve lhůtách stanovených podle článku 5 nebo

c) státní příslušník třetí země představuje bezpečnostní riziko ve smyslu článku 13.

2. V jiných případech, než které jsou uvedeny v odstavci 1, mohou příslušné orgány spojit rozhodnutí o návratu nebo rozhodnutí o vyhoštění se zákazem vstupu, s přihlédnutím k relevantním okolnostem, zejména k míře spolupráce státního příslušníka třetí země.

3. Zákaz vstupu se vydává písemně, a to jako součást rozhodnutí o návratu nebo rozhodnutí o vyhoštění, nebo samostatně. Zákaz vstupu se státnímu příslušníkovi třetí země oznámí v jazyce, kterému rozumí nebo o kterém lze důvodně předpokládat, že mu rozumí. Za tímto účelem mohou příslušné orgány případně využít standardní vzory pro překlad nebo strojově podporované překladatelské nástroje nebo nástroje využívající strojově podporovaný nebo generovaný překlad.

4. Příslušné orgány mohou uložit zákaz vstupu bez vydání rozhodnutí o návratu státnímu příslušníkovi třetí země, jenž neoprávněně pobývá na území členských států a jehož neoprávněný pobyt je odhalen v souvislosti s hraničními kontrolami prováděnými při výstupu podle článku 8 nařízení (EU) 2016/399, nebo v případě členských států, pro něž není uvedené nařízení závazné, rovnocennými kontrolami prováděnými podle vnitrostátního práva. Zákaz vstupu může být v těchto případech uložen a oznámen poté, co státní příslušník třetí země opustí území členských států, přičemž je nutné se v maximální možné míře vyvarovat odložení odjezdu dotčeného státního příslušníka třetí země.

5. Pokud neoprávněně pobývající státní příslušník třetí země opustí území členských států před vydáním rozhodnutí o návratu, mohou příslušné orgány uložit zákaz vstupu, aniž by vydaly rozhodnutí o návratu.

6. Pokud důvody pro vydání zákazu vstupu vznikly po vydání rozhodnutí o návratu, mohou příslušné orgány uložit zákaz vstupu, aniž by vydaly nové rozhodnutí o návratu.

7. Příslušné orgány mohou upustit od vydání zákazu vstupu v jednotlivých případech z humanitárních důvodů, pokud je státní příslušník třetí země obětí obchodování s lidmi nebo pokud řádně spolupracuje s příslušnými orgány, mimo jiné tím, že se zapíše do programu návratu a opětovného začlenění.

8. Doba trvání zákazu vstupu je stanovena po řádném zvážení všech relevantních okolností jednotlivého případu a činí nejvýše deset let. Aniž je dotčen čl. 13 odst. 5 písm. a), může být zákaz vstupu z řádně podložených důvodů vydán na dobu nejvýše dvaceti let vždy, kdy se považuje za nezbytné zabránit státnímu příslušníkovi třetí země ve vstupu na území členských států.

9. Doba zákazu vstupu začíná dnem, kdy státní příslušník třetí země opustil území členských států.

Článek 9

Zrušení, pozastavení nebo zkrácení doby trvání zákazu vstupu

1. Aniž jsou dotčeny odstavce 2 a 3, může příslušný orgán vydávajícího členského státu zákaz vstupu zrušit, pozastavit nebo zkrátit jeho dobu trvání, pokud státní příslušník třetí země prokáže, že se dobrovolně vrátil.

2. Aniž je dotčen odstavec 3, může příslušný orgán vydávajícího členského státu, pokud to uzná za vhodné, zákaz vstupu zrušit, pozastavit nebo zkrátit jeho dobu trvání v odůvodněných jednotlivých případech, mimo jiné z humanitárních důvodů, s přihlédnutím ke všem relevantním okolnostem.

3. Aniž je dotčen odstavec 4, může státní příslušník třetí země předložit řádně odůvodněnou žádost o zrušení, pozastavení nebo zkrácení doby trvání zákazu vstupu za předpokladu, že opustil území členských států.

4. Státní příslušník třetí země, jemuž byl vydán zákaz vstupu na dobu delší než deset let podle čl. 8 odst. 8 nebo čl. 13 odst. 5 písm. a), může deset let po opuštění území členských států požádat vydávající členský stát, aby přezkoumal, zda zákaz vstupu může být zrušen nebo pozastaven nebo zda může být zkrácena doba platnosti zákazu vstupu, a s přihlédnutím ke všem relevantním okolnostem, v příslušných případech mimo jiné k tomu, zda státní příslušník třetí země i nadále představuje bezpečnostní riziko ve smyslu článku 13 a zda je zákaz vstupu i nadále nutný k zamezení vstupu státního příslušníka třetí země na území členských států. Žádost o přezkum musí být řádně odůvodněná.

5. Členské státy mohou podmínit zrušení zákazu vstupu náhradou nákladů na vyhoštění státního příslušníka třetí země.

ODDÍL 3
VÝKON NÁVRATU

Článek 10

Vyhoštění

1. Členské státy přijmou veškerá nezbytná opatření k vyhoštění státního příslušníka třetí země, na kterého se vztahuje rozhodnutí o návratu nebo rozhodnutí o vyhoštění, pokud:

a) státní příslušník třetí země nesplnil povinnost opustit území členských států podle článku 5;

b) státní příslušník třetí země nespolupracuje s příslušnými orgány;

c) státní příslušník třetí země spadá do oblasti působnosti článku 13;

d) se státní příslušník třetí země bez povolení přesune do jiného členského státu, a to i během doby stanovené podle článku 5;

e) příslušné orgány považují vyhoštění za nezbytné a přiměřené v souladu s vnitrostátním právem z jiných důvodů než z důvodů uvedených v písmenech a) až d).

2. Toto nařízení nebrání členským státům v tom, aby povolily nebo usnadnily dobrovolný návrat státního příslušníka třetí země, na kterého se jinak vztahuje vyhoštění podle odstavce 1, zejména pokud se má za to, že to povede k rychlejšímu a účinnějšímu návratu.

3. Příslušné orgány mohou vydat rozhodnutí o vyhoštění kterémukoli státnímu příslušníkovi třetí země, na nějž se vztahuje rozhodnutí o návratu. Případné rozhodnutí o vyhoštění se vydává písemně a může být součástí téhož rozhodnutí jako rozhodnutí o návratu nebo být samostatným správním nebo soudním aktem či rozhodnutím nebo být součástí jiného správního nebo soudního rozhodnutí.

4. Pokud dosud nebyla určena země návratu nebo pokud se liší od dříve určené země návratu, určí příslušný orgán v rozhodnutí o návratu nebo v rozhodnutí o vyhoštění před provedením vyhoštění jednu nebo více zemí návratu.

5. Pokud je vydáno rozhodnutí o vyhoštění, musí uvádět věcné a právní důvody. Státní příslušník třetí země je informován o dostupných opravných prostředcích a lhůtách pro jejich podání. Rozhodnutí o vyhoštění se oznámí státnímu příslušníkovi třetí země co nejdříve v souladu s vnitrostátním právem vydávajícího členského státu.

6. Pokud je vydáno rozhodnutí o vyhoštění, státnímu příslušníkovi třetí země se na požádání poskytne písemný nebo ústní překlad hlavních prvků tohoto rozhodnutí, včetně informací o dostupných opravných prostředcích, v jazyce, kterému státní příslušník třetí země rozumí nebo o němž lze důvodně předpokládat, že mu rozumí. Za tímto účelem mohou příslušné orgány případně využít standardní vzory pro překlad, strojově podporované překladatelské nástroje nebo nástroje pro strojově generovaný překlad.

7. Pokud státní příslušník třetí země uvede relevantní známky toho, že vyhoštěním by byla porušena zásada nenavracení, nebo se orgány členského státu o takových známkách dozví, příslušné orgány odkáží státního příslušníka třetí země na příslušné řízení, případně včetně azylového řízení podle nařízení (EU) 2024/1348, nebo v případě členských států, pro něž není uvedené nařízení závazné, podle rovnocenných ustanovení, pokud byla ve vnitrostátním právu zavedena, nebo podle vnitrostátního práva posoudí, zda je vyhoštění v souladu se zásadou nenavracení. K doložení svého tvrzení, že vyhoštěním by byla porušena zásada nenavracení, dotčený státní příslušník třetí země předloží co nejdříve veškeré relevantní informace týkající se jeho osobní situace. Příslušné orgány mohou jako podklad využít či zohlednit jakékoli dřívější posouzení rizika porušení zásady nenavracení uvedeného státního příslušníka třetí země. Další posouzení rizika porušení zásady nenavracení se provede pouze v případě, že poskytnuté informace jsou podložené.

8. Členské státy mohou rozhodnout, že zásadu nenavracení může posoudit jiný orgán než příslušný orgán, který vydává nebo vykonává rozhodnutí o návratu.

9. Donucovací opatření přijatá k zajištění vyhoštění musí být nezbytná a přiměřená a v žádném případě nesmí překročit hranici přiměřeného použití síly. Provádějí se v souladu s vnitrostátním právem, za dodržování základních práv a náležitě respektují důstojnost a tělesnou integritu dotčeného státního příslušníka třetí země.

10. Při provádění vyhoštění leteckou cestou členské státy přihlížejí ke společným pravidlům o bezpečnostních ustanoveních pro společné návraty leteckou cestou stanoveným v příloze rozhodnutí Rady 2004/573/ES ([28]).

Článek 11

Podmínky pro odklad vyhoštění

1. Vyhoštění podle článku 10 se odloží za těchto okolností:

a) pokud by jím byla porušena zásada nenavracení nebo

b) pokud a dokud je rozhodnutí o návratu pozastaveno podle článku 28.

2. Vyhoštění podle článku 10 lze s ohledem na zvláštní okolnosti jednotlivého případu odložit. Pokud existuje riziko útěku, mohou být uplatněna další opatření podle odstavce 7 tohoto článku.

3. Pokud státní příslušník třetí země požádá o odklad vyhoštění, musí být žádost řádně podložena.

([28]) Rozhodnutí Rady 2004/573/ES ze dne 29. dubna 2004 o organizaci společných letů za účelem navrácení státních příslušníků třetích zemí, na které se vztahuje individuální příkaz o vyhoštění, z území dvou nebo více členských států (Úř. věst. L 261, 6.8.2004, s. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2004/573/oj).

4. Členské státy dotčenému státnímu příslušníkovi třetí země poskytnou písemné potvrzení o odkladu podle odstavce 1 nebo 2 a informaci o jeho právech během odkladu. Překlad tohoto potvrzení může být státnímu příslušníkovi třetí země sdělen ústně v jazyce, kterému státní příslušník třetí země rozumí nebo o němž lze důvodně předpokládat, že mu rozumí, a to i s využitím tlumočnických služeb.

5. Odklad vyhoštění se přezkoumá v případě změny relevantních okolností.

6. Pokud jde o situaci státního příslušníka třetí země, včetně plnění povinností stanovených v tomto nařízení ze strany státního příslušníka třetí země, během doby, o kterou je vyhoštění odloženo, zohlední se:

a) základní potřeby;

b) celistvost rodiny, jejíž příslušníci se nacházejí na území členského státu;

c) neodkladná zdravotní péče a základní léčba v případě onemocnění;

d) přístup nezletilých osob k systému základního vzdělávání podle délky jejich pobytu;

e) zvláštní potřeby zranitelných osob.

7. Pokud je vyhoštění odloženo, mohou se použít opatření stanovená v článcích 18, 23 a 29, jsou-li splněny příslušné podmínky.

Článek 12

Monitorování vyhoštění

Členské státy zavedou nezávislý systém pro monitorování vyhoštění. Členské státy mohou využívat stávající monitorovací mechanismy, jako jsou struktury a odborné znalosti zavedené podle nařízení (EU) 2024/1356, které jsou relevantní pro účely tohoto článku.

Článek 13

Navracení státních příslušníků třetích zemí, kteří představují bezpečnostní riziko

1. Tento článek se vztahuje na státní příslušníky třetích zemí, pokud:

a) představují hrozbu pro veřejný pořádek, veřejnou bezpečnost nebo národní bezpečnost, včetně případů, kdy je ve vztahu k nim učiněn záznam podle čl. 24 odst. 1 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1861 ([29]);

b) se lze důvodně domnívat, že spáchali závažný trestný čin uvedený v čl. 2 odst. 2 rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ([30]) nebo spáchali trestný čin, za který lze podle vnitrostátního práva uložit trest odnětí svobody v délce nejméně dvou let, nebo spáchali několik trestných činů, za které lze podle vnitrostátního práva uložit tresty odnětí svobody v délce nejméně jednoho roku;

([29]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1861 ze dne 28. listopadu 2018 o zřízení, provozu a využívání Schengenského informačního systému (SIS) v oblasti hraničních kontrol, o změně Úmluvy k provedení Schengenské dohody a o změně a zrušení nařízení (ES) č. 1987/2006 (Úř. věst. L 312, 7.12.2018, s. 14, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1861/oj).

([30]) Rámcové rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úř. věst. L 190, 18.7.2002, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2002/584/oj).

c) se lze důvodně domnívat, že jsou zapojeni do některého z trestných činů uvedených ve směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/541 ([31]);

d) se lze důvodně domnívat, že mají v úmyslu na území některého členského státu spáchat trestný čin uvedený v písmenech b) a c) tohoto odstavce;

e) se lze důvodně domnívat, že představují jinou bezpečnostní hrozbu vymezenou vnitrostátním právem.

2. Ustanovení odst. 1 písm. b), c) a d) se vztahují rovněž na státní příslušníky třetích zemí, o nichž se lze důvodně domnívat, že podněcovali k páchání trestných činů v nich uvedených nebo se na jejich páchání jinak podíleli.

3. Na státní příslušníky třetích zemí spadající do oblasti působnosti tohoto článku se vztahuje vyhoštění podle článku 10.

4. Členské státy přijmou nezbytná opatření k tomu, aby rozhodnutí o návratu týkající se státních příslušníků třetích zemí, na které se vztahuje tento článek, byla vyřizována a vykonávána přednostně.

5. Odchylně od příslušných ustanovení tohoto nařízení se může na státní příslušníky třetích zemí spadající do oblasti působnosti tohoto článku vztahovat:

a) zákaz vstupu vydaný podle článku 8, který překračuje maximální dobu stanovenou v čl. 8 odst. 8, nebo časově neomezený zákaz vstupu, je-li to odůvodněné a přiměřené bezpečnostnímu riziku, které tento státní příslušník třetí země představuje; v těchto případech se použije čl. 9 odst. 4;

b) zajištění podle čl. 29 odst. 3 písm. c);

c) zajištění ve věznicích a v maximální možné míře oddělení od běžných vězňů;

d) zajištění na dodatečné doby, které překračují maximální dobu trvání uvedenou v čl. 30 odst. 3 a které jsou stanoveny soudem s přihlédnutím k okolnostem jednotlivého případu a které nejméně každé tři měsíce podléhají soudnímu přezkumu.

6. Pokud hrozbu pro veřejný pořádek, veřejnou bezpečnost nebo národní bezpečnost, kterou představují státní příslušníci třetích zemí podle odst. 1 písm. a), není možné účinně řešit podle tohoto článku, mohou členské státy stanovit další opatření podle vnitrostátního práva. Členské státy zajistí, aby při přijímání příslušného rozhodnutí bylo dané opatření nezbytné a přiměřené s ohledem na závažnost dané hrozby nebo nebezpečí, které dotčená osoba představuje.

7. Členské státy mohou vycházet z důkladného bezpečnostního posouzení všech relevantních okolností, které příslušné orgány provedly v předchozích fázích, a to i v souvislosti s azylovým řízením, vízovým řízením a postupy při hraniční kontrole, včetně prověřování.

([31]) Směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2017/541 ze dne 15. března 2017 o boji proti terorismu, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/475/SVV a mění rozhodnutí Rady 2005/671/SVV (Úř. věst. L 88, 31.3.2017, s. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/541/oj).

Článek 14

Návrat do třetí země, s níž existuje dohoda nebo ujednání

1. Návrat neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí do země návratu ve smyslu čl. 3 bodu 3 písm. g) vyžaduje uzavření dohody nebo ujednání s touto třetí zemí. Takovou dohodu nebo ujednání lze uzavřít se třetí zemí pouze tehdy, jsou-li dodržovány mezinárodní normy a zásady v oblasti lidských práv v souladu s mezinárodním právem, včetně zásady nenavracení.

2. Dohoda nebo ujednání uzavřené podle odstavce 1 stanoví:

a) postupy pro návrat neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí z členských států do země návratu uvedené v čl. 3 bodu 3 písm. g);

b) podmínky pobytu státního příslušníka třetí země v zemi návratu uvedené v čl. 3 bodu 3 písm. g), včetně příslušných povinností a odpovědností stran této dohody nebo ujednání;

c) povinnosti třetí země uvedené v odst. 1 druhé větě;

d) důsledky porušení uvedené dohody nebo ujednání nebo významné změny, která má nepříznivý dopad na situaci v zemi návratu podle čl. 3 bodu 3 písm. g).

3. Pokud dohoda nebo ujednání uzavřené podle odstavce 1 tohoto článku stanoví navazující návrat do země návratu podle čl. 3 bodu 3 písm. a) až d), tato dohoda nebo ujednání kromě požadavků podle odstavce 2 tohoto článku stanoví:

a) důsledky v případě, že navazující návrat není možný;

b) příslušné povinnosti a odpovědnosti stran dohody nebo ujednání;

c) důsledky v případě významné změny, která má nepříznivý dopad na situaci v zemi návratu uvedené v čl. 3 bodu 3 písm. g);

d) nezávislý orgán nebo mechanismus pro monitorování účinného uplatňování této dohody nebo ujednání.

Dohoda nebo ujednání podle prvního pododstavce tohoto odstavce mohou zahrnovat podmínky pro zajištění v zemi návratu uvedené v čl. 3 bodu 3 písm. g).

4. Členské státy včas informují příslušné členské státy o jednáních o dohodě nebo ujednání uvedených v odstavci 1 se třetí zemí, která má s těmito členskými státy společnou hranici. Členské státy informují Komisi a ostatní členské státy o veškerých dvoustranných a mnohostranných dohodách nebo ujednáních uzavřených podle odstavce 1 před jejich vstupem v platnost, nebo v případě, že se má dohoda nebo ujednání provádět prozatímně, před začátkem prozatímního provádění. Komise a ostatní členské státy jsou rovněž informovány o veškerých následných změnách nebo ukončení těchto dohod nebo ujednání.

5. Do země návratu uvedené v čl. 3 bodu 3 písm. g) na základě dohody nebo ujednání podle odstavce 1 tohoto článku nesmí být navráceny nezletilé osoby bez doprovodu.

ODDÍL 4

NAVRACENÍ NEZLETILÝCH OSOB

Článek 15

Nejlepší zájem dítěte

Při uplatňování tohoto nařízení je pro příslušné orgány prvořadým hlediskem nejlepší zájem dítěte.

Článek 16

Posouzení věku nezletilých osob

1. Existují-li na základě prohlášení státního příslušníka třetí země, dostupných dokladů nebo jiných relevantních známek pochybnosti o tom, zda je státní příslušník třetí země nezletilou osobou, může příslušný orgán provést posouzení věku podle unijního nebo vnitrostátního práva. Pro účely takového posouzení věku může příslušný orgán zohlednit postup stanovený v článku 25 nařízení (EU) 2024/1348.

2. Příslušný orgán může využívat posouzení věku provedená v předchozích fázích řízení o návratu nebo v jiných příslušných řízeních.

3. Členský stát může uznat výsledky posouzení věku provedeného v jiném členském státě, pokud bylo provedeno v souladu s právem Unie.

6. Odmítnutí podrobit se posouzení věku, včetně lékařské prohlídky, nebrání příslušnému orgánu pokračovat v řízení o návratu. Takové odmítnutí lze považovat pouze za vyvratitelnou domněnku, že státní příslušník třetí země není nezletilou osobou.

Článek 17

Navracení nezletilých osob bez doprovodu

1. V souladu s nejlepším zájmem dítěte se zajistí pomoc ze strany vhodných subjektů jiných než orgánů vykonávajících návrat.

2. Je jmenován zástupce nebo osoba určená k ochraně nejlepšího zájmu dítěte, kteří v rámci procesu navracení v příslušných případech zastupují nezletilou osobu bez doprovodu, poskytují jí pomoc nebo jednají jejím jménem. Zajistí se, aby byl jmenovaný zástupce náležitě vyškolen v komunikaci vstřícné k dětem a odpovídající věku dítěte a aby dokázal komunikovat v jazyce, kterému nezletilá osoba rozumí nebo o němž lze důvodně předpokládat, že mu rozumí, a to i s použitím tlumočnických služeb. Touto osobou může být osoba určená k tomu, aby jednala jako zástupce, podle směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1346 ([32]), pokud k takovému určení podle článku 27 uvedené směrnice došlo.

3. Nezletilá osoba bez doprovodu je vyslechnuta buď přímo, nebo prostřednictvím zástupce nebo osoby uvedené v odstavci 2, a to i v souvislosti s určením nejlepšího zájmu dítěte. Nejpozději před vyhoštěním nezletilé osoby bez doprovodu z území členského státu se orgány tohoto členského státu ujistí, že tato nezletilá osoba bude navrácena členu své rodiny, ustanovenému opatrovníkovi nebo do odpovídajícího přijímacího zařízení v zemi návratu.

([32]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1346 ze dne 14. května 2024, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (Úř. věst. L, 2024/1346, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1346/oj).

KAPITOLA III

POVINNOSTI STÁTNÍHO PŘÍSLUŠNÍKA TŘETÍ ZEMĚ

Článek 18

Povinnost spolupracovat

1. Státní příslušníci třetích zemí jsou povinni splnit povinnost opustit území členských států a spolupracovat s příslušnými orgány členských států ve všech fázích řízení o návratu.

2. Státní příslušníci třetích zemí poskytnou příslušným orgánům bez zbytečného odkladu informace o veškerých změnách své individuální situace, které jsou relevantní pro účely tohoto nařízení.

3. Aniž je dotčena povinnost opustit území členských států, státní příslušníci třetích zemí:

a) jsou k dispozici příslušným orgánům na území členského státu příslušného k řízení o návratu, jež je s nimi vedeno, neutečou, a to ani do jiného členského státu, a dostaví se k odjezdu v rámci přepravy za účelem návratu, jak stanoví příslušný orgán;

b) fyzicky ani verbálně nebrání návratu;

c) poskytnou bez zbytečného odkladu veškeré informace a fyzické a digitální doklady a dokumentaci, včetně jejich kopií a elektronických záznamů, jež jsou relevantní pro zjištění nebo ověření totožnosti či státní příslušnosti nebo jsou jinak v rámci řízení o návratu relevantní, pokud je mají k dispozici nebo lze důvodně předpokládat, že je mohou získat, zejména poskytnutím dokladu totožnosti nebo cestovního dokladu příslušným orgánům nebo spoluprací při získávání dokladu totožnosti nebo cestovního dokladu;

d) nesmí informace, doklady a dokumentaci uvedené v písmenu c) zničit, odepřít nebo se jich jinak zbavit, používat alias (jiná jména) s podvodným úmyslem, poskytovat jiné nepravdivé informace v ústní nebo písemné podobě nebo jinak uvádět orgány v omyl nebo podvodně bránit řízení o návratu;

e) podají vysvětlení v případě, že u sebe nemají doklad totožnosti ani cestovní doklad;

f) poskytnou informace o třetích zemích tranzitu, cestovních trasách nebo jiných třetích zemích, s nimiž mohou mít jiná spojení, jež by mohla usnadnit návrat;

g) poskytnou biometrické údaje ve smyslu unijního a vnitrostátního práva, včetně čl. 2 odst. 1 písm. s) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1358 ([33]);

h) splní cestovní požadavky dopravců a vstupní požadavky orgánů třetích zemí, včetně zdravotních požadavků, pokud tyto požadavky obecně platí pro mezinárodní cestující;

([33]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1358 ze dne 14. května 2024 o zřízení systému „Eurodac“ pro porovnávání biometrických údajů za účelem účinného uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1351 a (EU) 2024/1350 a směrnice Rady 2001/55/ES a za účelem zjištění totožnosti neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí a osob bez státní příslušnosti a o žádostech orgánů pro vymáhání práva členských států a Europolu o porovnání údajů s údaji systému Eurodac pro účely vymáhání práva, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1240 a (EU) 2019/818 a o zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 603/2013 (Úř. věst. L, 2024/1358, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj).

i) na žádost příslušných orgánů poskytnou přesné kontaktní údaje, včetně současného bydliště, adresy, telefonního čísla, na němž mohou být zastiženi, a případně adresu elektronické pošty;

j) poskytnou bez zbytečného odkladu informace o veškerých změnách kontaktních údajů uvedených v písmenu i);

k) dodrží všechna opatření uložená na základě čl. 20 odst. 1 a čl. 23 odst. 1 po celou dobu řízení o návratu;

l) poskytnou veškeré požadované informace a prohlášení v souvislosti se žádostmi podanými příslušným orgánům daných třetích zemí za účelem získání cestovních dokladů, a v případě potřeby spolupracují s těmito orgány třetích zemí;

m) dostaví se osobně k příslušným vnitrostátním orgánům nebo orgánům třetí země na místě určeném těmito orgány nebo se s nimi spojí prostřednictvím videokonference, podle požadavků příslušných orgánů, za účelem získání cestovních dokladů a prokázání jejich totožnosti nebo státní příslušnosti;

n) pokud to vyžadují příslušné orgány, účastní se poradenství v oblasti návratu a opětovného začlenění;

o) dodrží další relevantní dodatečná opatření související s návratem podle vnitrostátního práva.

Povinnostmi uloženými státnímu příslušníkovi třetí země podle tohoto článku nejsou dotčeny povinnosti a opatření nesouvisející s návratem stanovené vnitrostátním právem.

4. Informace, doklady a dokumentace, nebo nejsou-li dostupné, jejich kopie a elektronické záznamy uvedené v odst. 3 písm. c), zahrnují zejména prohlášení státních příslušníků třetích zemí a veškerou dokumentaci, jež mají k dispozici a které se týkají:

a) jejich jména, data a místa narození, pohlaví a státní příslušnosti nebo státních příslušností nebo skutečnosti, že jsou bez státní příslušnosti;

b) jejich rodinných příslušníků a dalších osobních údajů státního příslušníka třetí země, jsou-li relevantní pro provedení řízení o návratu nebo pro určení země návratu;

c) typu, čísla, doby platnosti a vydávající země jakéhokoli dokladu totožnosti nebo cestovního dokladu státních příslušníků třetích zemí a dalších jimi poskytnutých dokladů, které příslušný orgán považuje za relevantní pro účely jejich identifikace, pro provedení řízení o návratu a pro určení země návratu;

d) veškerých povolení k pobytu nebo jiných oprávnění k pobytu státních příslušníků třetích zemí vydaných jiným členským státem nebo třetí zemí;

e) případného rozhodnutí o návratu, rozhodnutí o vyhoštění nebo zákazu vstupu vydaného v jiném členském státě;

f) země nebo zemí a místa nebo míst předchozího pobytu, cestovních tras, zemí tranzitu a cestovních dokladů.

5. Pokud se příslušné orgány rozhodnou zadržet jakýkoli dokument nezbytný pro účely návratu podle odst. 3 písm. c), zajistí, aby státní příslušník třetí země obdržel bez zbytečného odkladu fotokopie nebo jiný vhodný důkaz o zadržení daných dokumentů. V případě dobrovolného návratu příslušné orgány buď předají tyto dokumenty zpět státnímu příslušníkovi třetí země v okamžiku odjezdu, nebo při příjezdu do třetí země.

6. Státní příslušník třetí země musí být dosažitelný komunikačními prostředky vymezenými vnitrostátním právem. Členské státy ve vnitrostátním právu stanoví způsob komunikace a okamžik, kdy se má za to, že státní příslušník třetí země komunikaci obdržel a že mu byla komunikace oznámena, nebo pro účely takové komunikace využívají digitální systémy vyvinuté nebo podporované členskými státy nebo Unií.

Článek 19

Riziko útěku

1. Není-li prokázán opak, riziko útěku v jednotlivém případě existuje, pokud je splněna jedna nebo více z těchto podmínek:

a) státní příslušník třetí země bez povolení vstoupil nebo se přesunul na území členského státu, a to i s využitím tranzitu přes třetí zemi, nebo se o to pokusil;

b) na státního příslušníka třetí země se vztahuje rozhodnutí o návratu vydané jiným členským státem než tím, na jehož území v současné době neoprávněně pobývá, a to i na základě záznamů vložených do Schengenského informačního systému podle nařízení (EU) 2018/1860;

c) státní příslušník třetí země nedodržuje jedno či více opatření uložených podle čl. 20 odst. 1 a článku 22 nebo dává najevo nebo prokazuje úmysl tato opatření nedodržovat;

d) státní příslušník třetí země opětovně vstoupil na území členských států v rozporu s platným zákazem vstupu.

2. V případech, na které se nevztahuje odstavec 1, se riziko útěku určí na základě celkového posouzení zvláštních okolností jednotlivého případu. Při posouzení se zohlední jedno či více z těchto kritérií týkajících se dotčeného neoprávněně pobývajícího státního příslušníka třetí země:

a) státní příslušník třetí země nemá oficiální místo pobytu, stálé bydliště ani důvěryhodnou adresu;

b) státní příslušník třetí země nesplnil povinnost opustit území členských států v době k vycestování stanovené podle čl. 5 odst. 2 písm. a);

c) v nejbližší době má proběhnout odjezd a existují důvody se domnívat, že státní příslušník třetí země má v úmyslu porušit povinnost spolupráce stanovenou v čl. 18 odst. 3 písm. a);

d) státní příslušník třetí země používá falešné nebo padělané doklady totožnosti nebo cestovní doklady, povolení k pobytu či víza nebo doklady prokazující splnění podmínek pro vstup, nebo tyto doklady zničil či se jich jinak zbavil, používá alias s podvodným úmyslem, poskytl jiné nepravdivé informace v ústní nebo písemné podobě nebo jiným způsobem podvodně brání řízení o návratu nebo zpětném převzetí;

e) státní příslušník třetí země se neúčastní poradenství v oblasti návratu a opětovného začlenění, pokud to vyžadují příslušné orgány;

f) státní příslušník třetí země nemá sociální vazby, zejména rodinné vazby, a nemá dostatečné prostředky obživy;

g) státní příslušník třetí země neplní povinnosti podle čl. 18 odst. 3 písm. a) až d), f), h), k), l) a m), včetně nedostatečné spolupráce při získávání cestovních dokladů;

h) jiná kritéria než kritéria uvedená v písmenech a) až g) stanovená ve vnitrostátním právu.

KAPITOLA IV

OPATŘENÍ NA PODPORU NAVRACENÍ A ALTERNATIVY K ZAJIŠTĚNÍ

Článek 20

Dostupnost v rámci procesu navracení

1. K přípravě a zajištění účinného navracení nebo k posílení pobídky ke splnění povinnosti opustit území a povinnosti spolupracovat mohou členské státy uložit státnímu příslušníkovi třetí země jedno nebo více z těchto opatření:

a) povinnost setrvat v zeměpisné oblasti na území členského státu, v níž se může volně pohybovat;

b) povinnost pobývat na určité adrese či místě určeném příslušnými orgány;

c) povinnost hlásit se u příslušných orgánů ve stanovené době osobně či jiným způsobem, jak je stanoveno ve vnitrostátním právu;

d) jiná opatření než opatření uvedená v písmenech a) až c), pokud tak stanoví vnitrostátní právo.

2. Opatření uvedená v odstavci 1 se použijí pouze v rozsahu, v jakém jsou slučitelná se zvláštními potřebami zranitelných osob a nejlepším zájmem dítěte.

3. Opatření uvedená v odstavci 1 lze uložit i státním příslušníkům třetích zemí, kteří nemohou být vyhoštěni z důvodu nedostatečné spolupráce s příslušnými orgány.

4. Na žádost mohou příslušné orgány udělit státnímu příslušníkovi třetí země povolení dočasně nedodržovat některé z opatření uvedených v odstavci 1.

5. Státní příslušník třetí země je informován o tom, zda bylo povolení podle odstavce 4 uděleno či nikoli.

6. Státní příslušník třetí země není povinen žádat o povolení podle odstavce 4 k účasti na jednáních s úřady nebo u soudu, pokud by tím byly jinak porušeny povinnosti stanovené v odstavci 1, a pokud je jeho účast nutná. Státní příslušník třetí země o těchto jednáních předem uvědomí příslušné orgány.

7. Rozhodnutí přijatá podle odst. 1 písm. b) a c) se vyhotovují písemně, musí být přiměřená a zohledňovat zvláštní okolnosti dotčeného státního příslušníka třetí země.

8. Státní příslušník třetí země je informován o každém rozhodnutí o uplatnění opatření uvedených v odstavci 1 tohoto článku a o důsledcích nesplnění tohoto rozhodnutí, včetně zajištění podle článku 29.

Článek 21

Vyšetřovací úkony

1. Aniž jsou dotčeny vyšetřovací úkony z jiných důvodů nesouvisejících s návratem podle vnitrostátního práva, příslušné orgány členských států mohou v případě, že je to nezbytné, přiměřené a řádně odůvodněné za účelem přípravy nebo zajištění účinného navracení:

a) provést osobní prohlídku státního příslušníka třetí země a na základě předchozího soudního příkazu nebo, je-li to nezbytné, přiměřené a řádně odůvodněné naléhavostí takové prohlídky, na základě správního rozhodnutí v souladu s vnitrostátním právem provést prohlídku místa jeho bydliště nebo jiných příslušných prostorů;

b) přijmout správní opatření podle vnitrostátního práva za účelem zajištění splnění povinnosti poskytnout biometrické údaje, včetně otisků prstů, což by mohlo zahrnovat možnost použít donucovací prostředky jako poslední možnost, pokud státní příslušník třetí země neposkytne biometrické údaje požadované podle čl. 18 odst. 3 písm. g);

c) prohledat a zadržet osobní věci, elektronická zařízení a jiné relevantní předměty;

d) nařídit další vyšetřovací úkony, pokud tak stanoví vnitrostátní právo.

2. Vyšetřovací úkony podle odst. 1 písm. a), b) a c) lze provést i bez souhlasu dotčeného státního příslušníka třetí země.

3. Při provádění vyšetřovacích úkonů uložených podle odst. 1 písm. a), b) a c) jsou dodržována základní práva a vztahují se na ně záruky a opravné prostředky stanovené v právu Unie a vnitrostátním právu.

Článek 22

Důsledky neplnění povinnosti spolupracovat

V případě neplnění povinnosti spolupracovat stanovené v čl. 18 odst. 1 a požadavků stanovených v čl. 18 odst. 3 uloží členské státy dotčenému státnímu příslušníkovi třetí země jedno či více opatření uvedených v čl. 20 odst. 1 a mohou uložit jedno či více z následujících opatření, která musí být účinná a přiměřená:

a) zamítnutí nebo snížení určitých dávek a příspěvků, pokud tak stanoví vnitrostátní právo, ledaže by to vedlo k tomu, že by státní příslušník třetí země nebyl schopen uspokojit své základní potřeby;

b) zamítnutí nebo snížení pobídek poskytovaných na podporu dobrovolného návratu včetně zamítnutí nebo omezení pomoci v rámci programů návratu a opětovného začlenění podle čl. 44 odst. 3;

c) zamítnutí nebo odnětí pracovního povolení, pokud tak stanoví vnitrostátní právo;

d) prodloužení doby trvání zákazu vstupu až do příslušné maximální délky uvedené v čl. 8 odst. 8;

e) trestní sankce včetně trestu odnětí svobody, pokud tak stanoví vnitrostátní právo;

f) finanční sankce;

g) jiná opatření nebo důsledky než ty, jež jsou uvedeny v písmenech a) až f), pokud tak stanoví vnitrostátní právo.

Článek 23

Alternativy k zajištění

1. Členské státy mohou uložit jednu či více z následujících alternativ k zajištění s přihlédnutím k individuální situaci dotčeného státního příslušníka třetí země, včetně míry rizika útěku posuzovaného podle článku 19:

a) složení přiměřené peněžité záruky;

b) využití elektronického monitorování;

c) jiná opatření než opatření uvedená v písmenech a) a b), pokud tak stanoví vnitrostátní právo.

2. Přednostním cílem opatření uvedených v odstavci 1 je zajištění efektivního a včasného návratu státního příslušníka třetí země.

3. V rozhodnutí o uplatnění opatření uvedených v odstavci 1 musí být uvedeny relevantní věcné i právní důvody.

4. Státní příslušníci třetích zemí jsou písemně informováni o každém rozhodnutí o uplatnění opatření uvedených v odstavci 1 a o důsledcích nesplnění tohoto rozhodnutí, včetně zajištění podle článku 29.

5. Členské státy zajistí, aby rozhodnutí o uplatnění opatření uvedených v odstavci 1 byla na žádost dotčeného státního příslušníka třetí země nebo z moci úřední přezkoumána soudem.

KAPITOLA V

ZÁRUKY A OPRAVNÉ PROSTŘEDKY

ODDÍL 1

PROCESNÍ ZÁRUKY

Článek 24

Právo na informace

1. Příslušné orgány zajistí, aby státní příslušníci třetích zemí, kteří mají být navráceni, byli informováni o:

a) účelu řízení;

b) povinnostech státních příslušníků třetích zemí podle článků 18 a 20, důsledcích neplnění povinností podle článku 22 a čl. 29 odst. 3 písm. e), existenci záznamu o návratu osoby v Schengenském informačním systému a uznání a výkonu rozhodnutí o návratu nebo rozhodnutí o vyhoštění vydaného jiným členským státem podle článku 7;

c) poradenství a programech v oblasti návratu a opětovného začlenění podle článku 44;

d) svých procesních právech v souladu s tímto nařízením a vnitrostátním právem, zejména právu na právní pomoc a zastoupení podle článku 25.

2. Informace podle odstavce 1 se poskytují v jazyce, kterému státní příslušník třetí země rozumí nebo o němž lze důvodně předpokládat, že mu rozumí. Tyto informace lze poskytnout prostřednictvím standardních informačních letáků v listinné nebo elektronické podobě a, v případě potřeby, rovněž ústně s využitím překladatelských a tlumočnických služeb. V případě nezletilých osob bez doprovodu se informace poskytují způsobem odpovídajícím věku za účasti zástupce nebo osoby určené podle čl. 17 odst. 2 k poskytování pomoci nezletilé osobě.

3. Pokud příslušný orgán přistoupí k vyhoštění na základě rozhodnutí o návratu nebo rozhodnutí o vyhoštění, v něm je určena více než jedna země návratu, je státní příslušník třetí země s dostatečným předstihem před vyhoštěním informován o zemi návratu, do níž bude vyhoštěn.

Článek 25

Právní pomoc a zastoupení

1. V případě opravného prostředku k soudu podle článku 27 členské státy na žádost státního příslušníka třetí země zajistí, aby mu byla poskytnuta nezbytná bezplatná právní pomoc a zastoupení.

2. Příslušné orgány zajistí, aby nezletilé osoby bez doprovodu byly zastoupeny a byla jim poskytnuta pomoc takovým způsobem, aby mohly využívat svých práv a plnit své povinnosti podle tohoto nařízení.

3. Bezplatnou právní pomoc a zastoupení poskytují právní poradci nebo jiné osoby s příslušnou kvalifikací, kteří jsou podle vnitrostátního práva oprávněni poskytovat pomoc státnímu příslušníkovi třetí země nebo jej zastupovat, nebo nevládní organizace, které jsou podle vnitrostátního práva oprávněny poskytovat právní služby státním příslušníkům třetích zemí nebo je zastupovat.

4. Poskytnutí bezplatné právní pomoci a zastoupení v řízení o opravném prostředku může být členskými státy vyloučeno v případě, že:

a) se má za to, že státní příslušník třetí země má dostatečné zdroje na to, aby mohl sám nést náklady na právní pomoc a zastoupení;

b) se má za to, že opravný prostředek nemá reálnou naději na úspěch nebo že je zneužíván;

c) opravný prostředek nebo přezkum jsou ve druhém nebo vyšším stupni opravného prostředku podle vnitrostátního práva, včetně opětovného projednání věci nebo přezkumu opravného prostředku;

d) státnímu příslušníkovi třetí země již pomáhá nebo jej zastupuje právní poradce.

5. Státní příslušník třetí země žádající o bezplatnou právní pomoc a zastoupení sdělí informace o své finanční situaci, a neprodleně informuje příslušné orgány o jakékoliv její významné změně, ledaže vnitrostátní právo stanoví bezplatnou právní pomoc a zastoupení bez ohledu na finanční situaci dané osoby.

6. S výjimkou pomoci poskytované nezletilým osobám bez doprovodu mohou členské státy:

a) stanovit peněžní nebo časová omezení pro poskytování bezplatné právní pomoci a zastoupení za předpokladu, že tato omezení nejsou svévolná a nepřiměřeně neomezují přístup k bezplatné právní pomoci a zastoupení;

b) požádat o úplnou nebo částečnou náhradu jakýchkoliv vzniklých nákladů, pokud se finanční situace státního příslušníka třetí země během řízení o návratu zlepší nebo pokud bylo rozhodnutí o poskytnutí bezplatné právní pomoci a zastoupení přijato na základě nepravdivých informací poskytnutých státním příslušníkem třetí země;

c) stanovit, že pokud jde o poplatky a jiné náklady a náhrady, bude státním příslušníkům třetích zemí poskytnuto stejné, ale ne příznivější zacházení, než je zacházení obecně poskytované v záležitostech týkajících se právní pomoci a zastoupení vlastním státním příslušníkům.

7. Členské státy stanoví zvláštní procesní pravidla, jimiž se řídí způsob podávání a zpracování žádostí o bezplatnou právní pomoc a zastoupení ve vztahu k opravnému prostředku k soudu podle článku 27, nebo použijí stávající pravidla pro domácí žádosti podobného druhu za předpokladu, že tato pravidla nadměrně neztěžují nebo neznemožňují přístup k bezplatné právní pomoci a zastoupení.

8. Přijme-li rozhodnutí o nepřiznání bezplatné právní pomoci a zastoupení orgán jiný než soud, protože se domnívá, že opravný prostředek nemá reálnou naději na úspěch nebo že je zneužíván, má státní příslušník třetí země právo na účinný opravný prostředek před soudem.

9. Členské státy mohou poskytovat bezplatnou právní pomoc a zastoupení ve správním řízení podle vnitrostátního práva.

ODDÍL 2

OPRAVNÉ PROSTŘEDKY

Článek 26

Právo na účinnou právní ochranu

1. Dotčenému státnímu příslušníkovi třetí země musí být poskytnut účinný opravný prostředek umožňující u soudu příslušného podle vnitrostátního práva napadnout rozhodnutí uvedená v čl. 5 odst. 1, článku 8 a čl. 10 odst. 3.

2. Účinný opravný prostředek umožňuje úplné posouzení skutkových i právních otázek.

3. Pokud z obsahu spisu předloženého soudu, který je příslušný k projednání opravného prostředku proti rozhodnutí o návratu nebo rozhodnutí o vyhoštění, doplněného či vyjasněného v rámci kontradiktorního řízení, vyplývá, že dotčenému státnímu příslušníkovi třetí země hrozí navrácení, prověří se soulad s požadavky vyplývajícími ze zásady nenavracení.

4. Je-li určitá náležitost rozhodnutí o návratu, která není podstatná, prohlášena za neplatnou nebo zrušena, nemá to za následek prohlášení zbývající části dotčeného rozhodnutí za neplatnou nebo její zrušení.

Článek 27

Opravný prostředek k příslušnému soudu

1. Za účelem uplatňování tohoto nařízení stanoví členské státy ve vnitrostátním právu lhůtu pro podání opravného prostředku proti rozhodnutím uvedeným v čl. 5 odst. 1, článku 8 a čl. 10 odst. 3 u soudu prvního stupně, která nepřekročí 14 dnů.

Odchylně od prvního pododstavce mohou členské státy, které ve svém vnitrostátním právu ke dni 16. října 2026 stanovují pro podání opravného prostředku lhůtu 30 dnů nebo delší, zachovat nebo stanovit ve vnitrostátním právu lhůtu pro podání opravného prostředku nepřekračující 30 dnů.

2. Lhůty uvedené v odstavci 1 začínají běžet ode dne, kdy je státnímu příslušníkovi třetí země oznámeno některé z rozhodnutí uvedených v čl. 5 odst. 1, článku 8 a v čl. 10 odst. 3, nebo kdy se podle vnitrostátního práva považují za oznámená.

3. Pokud je rozhodnutí o návratu založeno na stejném aktu nebo vydáno v rámci stejného aktu jako rozhodnutí o zamítnutí nebo ukončení oprávněného pobytu, mohou být lhůtami pro podání opravného prostředku proti rozhodnutí o návratu lhůty stanovené ve vnitrostátním právu pro podání opravného prostředku proti rozhodnutí o ukončení nebo zamítnutí oprávněného pobytu.

4. Je-li společně s rozhodnutím o návratu podle čl. 5 odst. 12 vydán zákaz vstupu nebo rozhodnutí o vyhoštění, podává se proti nim opravný prostředek společně s opravným prostředkem proti tomuto rozhodnutí o návratu, a to u téhož soudu v rámci téhož řízení a ve stejných lhůtách. Je-li zákaz vstupu nebo rozhodnutí o vyhoštění vydáno odděleně od rozhodnutí o návratu nebo je-li jediným napadeným rozhodnutím, lze se proti němu podat opravný prostředek samostatně.

Článek 28

Odkladný účinek

1. Ačkoli toto nařízení nestanoví automatický odkladný účinek opravného prostředku, členské státy při plném dodržení článku 47 Listiny zajistí, aby příslušný soud prvního stupně mohl vyhoštění pozastavit před výkonem rozhodnutí vydaných podle článku 5 a čl. 10 odst. 3. Vyhoštění může být na žádost dotčeného státního příslušníka třetí země pozastaveno na dobu pro podání opravného prostředku podle článku 27, nebo pokud byl opravný prostředek podán, na dobu do rozhodnutí o takovém opravném prostředku, ledaže vnitrostátní právo rovněž stanoví, že výkon takového rozhodnutí může být pozastaven z moci úřední. Tím nejsou dotčena ustanovení vnitrostátního práva, podle nichž mají opravné prostředky podané u soudu prvního stupně automatický odkladný účinek.

2. Při posuzování žádosti podle odstavce 1 může soud vycházet z podkladů ve spise, který mu byl předložen, včetně posouzení relevantních okolností, které bylo provedeno v předchozích fázích řízení o návratu či případně v azylovém řízení.

3. Je-li podán další opravný prostředek proti prvnímu nebo následnému rozhodnutí o opravném prostředku, výkon rozhodnutí o vyhoštění není pozastaven, ledaže vnitrostátní právo stanoví odkladný účinek takového opravného prostředku nebo státní příslušník třetí země požádá o pozastavení a příslušný soud s přihlédnutím ke zvláštním okolnostem jednotlivého případu rozhodne o přiznání odkladného účinku.

KAPITOLA VI

ZAJIŠTĚNÍ

Článek 29

Důvody zajištění

1. Členské státy mohou zajistit státního příslušníka třetí země podle tohoto nařízení na základě individuálního posouzení každého případu a pouze tehdy, je-li zajištění přiměřené.

2. Členské státy mohou zajistit státního příslušníka třetí země pouze za účelem návratu, včetně jeho přípravy, zpětného převzetí nebo provedení vyhoštění.

3. Státní příslušník třetí země může být zajištěn pouze na základě jednoho nebo více z těchto důvodů zajištění:

a) riziko útěku určené podle článku 19;

b) státní příslušník třetí země se vyhýbá zpětnému převzetí, přípravě návratu či vyhoštění nebo je jinak maří;

c) státní příslušník třetí země představuje bezpečnostní riziko ve smyslu článku 13;

d) za účelem zjištění nebo ověření jeho totožnosti nebo státní příslušnosti;

e) neplnění povinností stanovených v čl. 18 odst. 3 písm. a) až d), f), h), k), l) a m), včetně nedostatečné spolupráce při získávání cestovních dokladů;

f) jiné nezbytné a přiměřené relevantní důvody související s návratem stanovené ve vnitrostátním právu, které mají zajistit účinné řízení o návratu.

4. Zajištění nařizují správní nebo justiční orgány. Zajištění se nařizuje písemným rozhodnutím s uvedením věcných i právních důvodů, na nichž je založeno, jakož i informací o dostupných opravných prostředcích. Rozhodnutí se státnímu příslušníkovi třetí země sdělí ústně nebo písemně v jazyce, kterému státní příslušník třetí země rozumí nebo o kterém lze důvodně předpokládat, že mu rozumí, a to i s využitím tlumočnických nebo překladatelských služeb.

5. Při zajištění státního příslušníka třetí země podle odstavce 2 členské státy zohlední, zda jde o zranitelnou osobu.

Článek 30

Doba trvání zajištění

1. Zajištění trvá co nejkratší dobu a dokud jsou naplněny důvody uvedené v článku 29 a je to nezbytné pro zajištění účinného a úspěšného návratu státního příslušníka třetí země.

2. Pokud se ukáže, že důvody stanovené v článku 29 již nejsou naplněny, státní příslušník třetí země je propuštěn ze zajištění podle tohoto nařízení. Propuštění nevylučuje použití opatření podle článků 20 a 23.

3. Zajištění v jednom členském státě nesmí trvat déle než 12 měsíců. Pokud je pravděpodobné, že řízení o návratu bude trvat déle z důvodu nedostatečné spolupráce dotčeného státního příslušníka třetí země, zpoždění při získávání nezbytných dokumentů od třetích zemí nebo mimořádných okolností stanovených vnitrostátním právem, může být státní příslušník třetí země zajištěn po delší dobu, nejvýše však 24 měsíců v jednom členském státě.

Pokud se státní příslušník třetí země přesunul do jiného členského státu a jeho jednání představuje důvod k zajištění podle čl. 29 odst. 3, uplatní se nová doba zajištění.

4. Zajištění může být po uplynutí maximální doby zajištění v délce 24 měsíců podle odstavce 3 uplatněno na další období, která nepřesáhnou celkem šest měsíců, pokud hrozí nebezpečí útěku a pokud jedna nebo více z následujících změn okolností naznačují rozumný předpoklad vyhoštění:

a) jsou k dispozici nové významné informace o totožnosti státního příslušníka třetí země;

b) cestovní doklad byl získán nebo lze důvodně předpokládat, že bude získán, v důsledku změny okolností;

c) došlo ke zlepšení spolupráce s dotčenou třetí zemí.

Při zajištění státního příslušníka třetí země podle tohoto odstavce příslušné orgány považují daný případ za prioritní s cílem zajistit, že zajištění bude trvat po co nejkratší dobu.

5. Uplynutí maximální doby zajištění podle odstavců 3 a 4 nevylučuje použití opatření podle článků 20 a 23.

6. Pokud státní příslušník třetí země během zajištění spolupracuje ohledně svého návratu, zorganizuje se ve vhodných případech a bez zbytečného odkladu jeho dobrovolný návrat. Zajištění může případně trvat až do opuštění území, aby bylo zajištěno účinné navracení v souladu s odstavci 3 a 4.

Článek 31

Přezkum příkazů k zajištění

1. Členské státy zajistí, aby bylo zajištění přezkoumáno nejméně každých šest měsíců buď na žádost dotčeného státního příslušníka třetí země, nebo z moci úřední.

2. Členské státy zajistí, aby bylo zajištění nezletilých osob bez doprovodu přezkoumáno z moci úřední nejméně každé tři měsíce, nebo na žádost dotčené nezletilé osoby bez doprovodu, jejího zástupce nebo osoby jmenované podle čl. 17 odst. 2.

3. Pokud zajištění nařídily nebo prodloužily správní orgány, členské státy:

a) zajistí, aby bylo rozhodnutí o soudním přezkumu zákonnosti zajištění přijato co nejrychleji po začátku zajištění, a to ve lhůtě stanovené vnitrostátním právem, nebo

b) přiznají dotčenému státnímu příslušníkovi třetí země právo zahájit soudní řízení ve věci soudního přezkumu zákonnosti zajištění, ve kterém je přijato rozhodnutí co nejdříve po zahájení příslušného řízení, a to ve lhůtě stanovené ve vnitrostátním právu. V takových případech členské státy neprodleně po zajištění uvědomí příslušného státního příslušníka třetí země o možnosti zahájit takové řízení.

Je-li státní příslušník třetí země zajištěn po dobu delší, než je maximální doba zajištění v délce 24 měsíců podle čl. 30 odst. 4, a tato doba překračuje maximální dobu zajištění o více než tři měsíce, podléhá toto zajištění nejméně každé tři měsíce soudnímu přezkumu.

Článek 32

Podmínky zajištění

1. Zajištění se obvykle provádí ve zvláštních zařízeních, která zahrnují i zařízení ve speciálních částech jiných zařízení. Nemůže-li členský stát poskytnout zajištění v takových zařízeních a musí-li se uchýlit k umístění ve věznici, musí být státní příslušníci třetích zemí v maximální možné míře odděleni od běžných vězňů.

2. Zajištění státní příslušníci třetích zemí mají přístup k venkovnímu prostoru. Přístup k venkovnímu prostoru může být omezen na určitou dobu, je-li to nezbytné a přiměřené pro řádné fungování zajišťovacího zařízení.

3. Zajištěným státním příslušníkům třetí země se na požádání umožní navázat včas kontakt s právními zástupci, rodinnými příslušníky a příslušnými konzulárními orgány.

4. Náležitá pozornost je věnována zvláštním potřebám zajištěných zranitelných osob. Zajištěným státním příslušníkům třetích zemí se poskytuje neodkladná zdravotní péče a základní léčba nemoci.

5. Právní zástupci, rodinní příslušníci, příslušné konzulární úřady a relevantní příslušné vnitrostátní, mezinárodní a nevládní organizace a subjekty mají možnost navštívit jakékoli zajišťovací zařízení, komunikovat se státními příslušníky třetích zemí a navštěvovat je za podmínek, které respektují soukromí. Tyto návštěvy mohou podléhat povolení a jiným vhodným podmínkám, včetně předchozího vydání příslušné bezpečnostní prověrky příslušným orgánem podle vnitrostátního práva. Členské státy mohou prostřednictvím vnitrostátního práva stanovit omezení takového přístupu, jsou-li tato omezení objektivně nezbytná pro bezpečnost, veřejný pořádek nebo správu daného zařízení.

6. Zajištěným státním příslušníkům třetích zemí se v jazyce, kterému rozumí nebo o kterém lze důvodně předpokládat, že mu rozumí, poskytují informace o pravidlech platných v zařízení a o jejich právech a povinnostech. Mezi tyto informace patří i informace o jejich právu podle vnitrostátního práva na kontaktování osob nebo subjektů uvedených v odstavcích 3 a 5.

7. Státní příslušníci třetích zemí, u nichž je zjištěno, že představují bezpečnostní riziko podle článku 13, mohou být umístěni v zajišťovacích zařízeních pod posílenými bezpečnostními opatřeními, včetně přísnějších opatření k jejich oddělení od ostatních nebo zvýšeného dohledu, a to po dobu, která je nezbytně nutná z hlediska řízení daného rizika a k usnadnění jejich návratu.

Článek 33

Podmínky zajištění nezletilých osob bez doprovodu a rodin s nezletilými dětmi

1. Nezletilé osoby bez doprovodu a rodiny s nezletilými dětmi jsou zajištěny pouze v případě, že neexistuje jiná možnost, a na co nejkratší dobu, která je přiměřená, a při zohlednění nejlepšího zájmu dítěte.

2. Nezletilým osobám bez doprovodu a rodinám s nezletilými dětmi je po dobu zajištění poskytnuto samostatné ubytování zaručující odpovídající soukromí. Zaměstnanci musí být odpovídajícím způsobem vyškoleni a zařízení musí být uzpůsobena tak, aby zohledňovala potřeby nezletilých osob a jejich věk a pohlaví.

3. Zajištěné nezletilé osoby mají možnost provozovat volnočasové aktivity, včetně her a odpočinkových činností přiměřených jejich věku, a mají přístup ke vzdělání nebo vzdělávacím činnostem ve formátu, který je z hlediska doby trvání jejich zajištění nejvhodnější.

KAPITOLA VI

ZPĚTNÉ PŘEVZETÍ

Článek 34

Zpětné přebírání

1. Po vydání rozhodnutí o návratu zahájí, je-li to relevantní, příslušné orgány, v příslušných případech s podporou agentury Frontex, postup zpětného převzetí, případně včetně vydání cestovního dokladu pro státního příslušníka třetí země v souvislosti s potvrzením státní příslušnosti státního příslušníka třetí země a organizace návratové operace.

V příslušných případech se použije evropský cestovní doklad pro návrat v souladu s platným nástrojem pro zpětné přebírání a nařízením (EU) Evropského parlamentu a Rady 2016/1953 ([34]).

2. Zpětné převzetí ve třetích zemích podporují specializovaní styční úředníci Unie pro navracení financovaní Unií. Tito styční úředníci jsou součástí struktury delegací Unie a při naplňování příslušných politických priorit Unie pracují v úzké koordinaci s Komisí.

Článek 35

Vnější rozměr a spolupráce s třetími zeměmi

Unie a členské státy zajistí, aby vnější rozměr návratové politiky tvořil nedílnou součást komplexního přístupu k řízení migrace.

([34]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1953 ze dne 26. října 2016, kterým se zavádí evropský cestovní doklad pro návrat neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí a zrušuje doporučení Rady ze dne 30. listopadu 1994 (Úř. věst. L 311, 17.11.2016, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1953/oj).

Pokud je zjištěna nedostatečná spolupráce ze strany třetí země nebo pokud se jeden nebo více členských států potýká s obtížemi při spolupráci s třetí zemí v oblasti zpětného přebírání, přijmou Unie a členské státy vhodná opatření, včetně využití podmíněnosti ve vztahu ke všem příslušným politikám a nástrojům, jako je vízová politika a obchod a rozvoj, jak je stanoveno v legislativních aktech Unie, které je upravují, a ve vztahu k členským státům, které jsou těmito akty vázány, s cílem podpořit předvídatelná a účinná řízení o návratu se třetími zeměmi a zajistit účinnou a trvalou spolupráci v oblasti zpětného přebírání.

KAPITOLA VIII

SDÍLENÍ A PŘEDÁVÁNÍ OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Článek 36

Sdílení informací mezi členskými státy

1. Za účelem provádění tohoto nařízení využívají členské státy všech vhodných prostředků spolupráce a výměny informací.

2. Výměna informací se provádí na žádost členského státu a může probíhat pouze mezi příslušnými orgány členských států.

3. Členské státy si na požádání vzájemně sdělují dostupné informace týkající se státního příslušníka třetí země spadající do oblasti působnosti tohoto nařízení za účelem provedení řízení o návratu a poskytnutí pomoci při návratu a opětovném začlenění.

4. Pokud lze informace uvedené v odstavci 3 tohoto článku vyměňovat prostřednictvím informačních systémů EU ve smyslu čl. 4 bodu 15 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/818 ([35]) nebo prostřednictvím doplňujících informací v souladu s nařízením (EU) 2018/1860, zpravidla se tyto informace vyměňují pouze těmito prostředky.

5. Žádost o informace musí být řádně odůvodněna.

6. Informace uvedené v odstavci 3 mohou zahrnovat zejména:

a) informace nezbytné ke zjištění totožnosti státního příslušníka třetí země a v příslušných případech totožnosti jeho rodinných příslušníků, příbuzných a jakýchkoli jiných rodinných vztahů;

b) informace týkající se biometrických údajů státního příslušníka třetí země sejmutých v souladu s nařízením (EU) 2024/1358;

c) informace týkající se státní příslušnosti a jakýchkoliv cestovních dokladů státního příslušníka třetí země;

d) informace týkající se míst pobytu státního příslušníka třetí země, tras cesty, jazyků, kterými hovoří, a kontaktních údajů, jako jsou adresy elektronické pošty a telefonní čísla;

e) informace o pobytovém statusu nebo oprávnění k pobytu, včetně povolení k pobytu nebo víz, jakož i o všech žádostech nebo jejich prodlouženích vydaných členským státem nebo třetí zemí;

([35]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/818 ze dne 20. května 2019, kterým se zřizuje rámec pro interoperabilitu mezi informačními systémy EU v oblasti policejní a justiční spolupráce, azylu a migrace a kterým se mění nařízení (EU) 2018/1726, (EU) 2018/1862 a (EU) 2019/816 (Úř. věst. L 135, 22.5.2019, s. 85, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/818/oj).

f) informace týkající se návratové operace státního příslušníka třetí země;

g) informace týkající se opětovného začlenění státního příslušníka třetí země, případně včetně informací o zranitelnosti;

h) důvody případného rozhodnutí o návratu státního příslušníka třetí země;

i) informace o tom, zda státní příslušník třetí země plní povinnosti podle článku 18 nebo opatření podle článku 20;

j) informace o tom, zda byl státní příslušník třetí země zajištěn nebo zda byla použita alternativní opatření k zajištění;

k) informace týkající se rejstříku trestů nebo hrozby pro veřejný pořádek, veřejnou bezpečnost nebo národní bezpečnost, kterou státní příslušník třetí země představuje;

l) informace o zranitelnosti, zdravotních a léčebných potřebách státního příslušníka třetí země.

7. Dožádaný členský stát je povinen odpovědět co nejdříve, nejpozději však do dvou týdnů.

8. Pokud členský stát na žádost podanou podle tohoto článku neodpoví nebo poskytne neúplnou odpověď nebo odpoví se zpožděním, tato skutečnost nebrání výkonu rozhodnutí o návratu nebo rozhodnutí o vyhoštění zahájených jiným členským státem ani nemá odkladný účinek. Dožadující členský stát může v souladu s unijním a vnitrostátním právem postupovat na základě informací, které již mají jeho příslušné orgány k dispozici.

9. Vyměněné informace smějí být použity pouze pro účely stanovené v odstavci 3. V každém členském státě mohou být tyto informace, v závislosti na jejich druhu a pravomocích přijímajícího orgánu, sděleny pouze orgánům nebo justičním orgánům pověřeným řízením o návratu, zpětným převzetím nebo poskytováním pomoci při opětovném začlenění.

10. Členské státy si na žádost vzájemně předají originály cestovních dokladů státního příslušníka třetí země, pokud je cestovní doklad nezbytný k zajištění návratu.

Článek 37

Předávání údajů o státních příslušnících třetích zemí do třetích zemí pro účely návratu, zpětného převzetí a opětovného začlenění

1. Aniž jsou dotčeny články 38 a 39, údaje uvedené v čl. 36 odst. 6 písm. a) až h) může zpracovávat příslušný orgán a v příslušných případech agentura Frontex a předávat je příslušnému orgánu třetí země nebo třetím stranám příslušným pro pomoc při opětovném začlenění nebo jiné úkoly související s prováděním návratu, jako jsou letecké společnosti nebo poskytovatelé lékařské péče, je-li to pro účely návratu, zpětného převzetí nebo opětovného začlenění nezbytné.

2. Členské státy a agentura Frontex předávající osobní údaje podle odstavce 1 tohoto článku zajistí, aby toto předávání bylo v souladu s kapitolou V nařízení (EU) 2016/679 a kapitolou V nařízení (EU) 2018/1725.

3. Je-li předání osobních údajů prováděno podle odstavce 1 tohoto článku, musí být zdokumentováno a dokumentace se na požádání zpřístupní příslušnému dozorovému úřadu zřízenému podle čl. 51 odst. 1 nařízení (EU) 2016/679 a čl. 52 odst. 1 nařízení (EU) 2018/1725, včetně data a času předání a informací o příslušném orgánu přijímající třetí země. Tato dokumentace se omezuje na informace nezbytně nutné k prokázání souladu s právním základem pro předání a členským státům z ní nevyplývají žádné další oznamovací povinnosti.

Článek 38

Předávání údajů o odsouzených státních příslušníků třetích zemí v trestním řízení do třetích zemí pro účely návratu, zpětného převzetí a opětovného začlenění

1. Údaje o jednom nebo více odsouzeních státního příslušníka třetí země v trestním řízení může v jednotlivých případech zpracovávat příslušný orgán a v příslušných případech agentura Frontex a předávat je příslušnému orgánu třetí země nebo třetím stranám příslušným pro pomoc při opětovném začlenění nebo jiné úkoly související s prováděním návratu, jsou-li splněny tyto podmínky:

a) státní příslušník třetí země, jehož osobní údaje jsou předávány, byl v předchozích 25 letech odsouzen za teroristický trestný čin nebo v předchozích 15 letech za jakýkoli jiný trestný čin uvedený v příloze nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1240 ([36]), nebo spáchal trestný čin, za nějž mu byl podle vnitrostátního práva uložen trest odnětí svobody v délce nejméně dvou let, nebo spáchal několik trestných činů, za něž mu byl podle vnitrostátního práva odsuzujícího členského státu uložen trest odnětí svobody v délce nejméně jednoho roku;

b) předání údajů je nezbytné pro účely návratu, zpětného převzetí nebo poskytnutí individualizované nefinanční pomoci při opětovném začlenění;

c) příslušný orgán ověřil a v příslušných případech se agentura Frontex ujistila, že u tohoto předání nehrozí porušení zásady nenavracení;

d) příslušný orgán ověřil a v příslušných případech se agentura Frontex ujistila, že u tohoto předání nehrozí porušení článku 50 Listiny.

2. Pokud členské státy a agentura Frontex předávají osobní údaje podle odstavce 1 tohoto článku, zajistí, aby toto předání bylo v souladu s kapitolou V nařízení (EU) 2016/679 a kapitolou V nařízení (EU) 2018/1725.

3. Je-li předání osobních údajů prováděno podle odstavce 1 tohoto článku, musí být zdokumentováno a dokumentace se na požádání zpřístupní příslušnému dozorovému úřadu zřízenému podle čl. 51 odst. 1 nařízení (EU) 2016/679 a čl. 52 odst. 1 nařízení (EU) 2018/1725, včetně data a času předání, informací o příslušném orgánu přijímající třetí země, odůvodnění, že předání je v souladu s podmínkami stanovenými v odstavci 1 tohoto článku, a předávaných osobních údajů. Tato dokumentace se omezuje na informace nezbytně nutné k prokázání souladu s právním základem pro předání a členským státům z ní nevyplývají žádné další oznamovací povinnosti.

([36]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1240 ze dne 12. září 2018, kterým se zřizuje Evropský systém pro cestovní informace a povolení (ETIAS) a kterým se mění nařízení (EU) č. 1077/2011, (EU) č. 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 a (EU) 2017/2226 (Úř. věst. L 236, 19.9.2018, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1240/oj).

Článek 39

Předávání údajů o zdravotním stavu státních příslušníků třetích zemí do třetích zemí pro účely provedení návratové operace a opětovného začlenění

1. Údaje o lékařské pomoci, která má být poskytnuta státním příslušníkům třetích zemí během návratové operace, může v jednotlivých případech zpracovávat příslušný orgán a v příslušných případech agentura Frontex a předávat je příslušnému orgánu třetí země nebo třetím stranám příslušným pro pomoc při opětovném začlenění nebo jiné úkoly související s prováděním návratu, jako jsou poskytovatelé lékařské péče, jsou-li splněny tyto podmínky:

a) předání údajů je nezbytné pro účely provedení návratové operace;

b) příslušný orgán ověřil a v příslušných případech se agentura Frontex ujistila, že u tohoto předání nehrozí porušení zásady nenavracení.

2. Údaje o zdravotním stavu a léčebných potřebách státních příslušníků třetí země může v jednotlivých případech zpracovávat příslušný orgán a v příslušných případech agentura Frontex a předávat je třetí straně příslušné pro pomoc při opětovném začlenění nebo jiné úkoly související s prováděním návratu, jsou-li splněny tyto podmínky:

a) předání údajů je nezbytné pro účely poskytnutí pomoci při opětovném začlenění podle článku 44, která je přizpůsobena léčebným potřebám státního příslušníka třetí země;

b) státní příslušník třetí země, jehož osobní údaje jsou předávány, udělil s tímto předáním souhlas.

3. Členské státy a agentura Frontex při předávání osobních údajů podle odstavce 1 nebo 2 tohoto článku zajistí, aby toto předání bylo v souladu s kapitolou V nařízení (EU) 2016/679 a kapitolou V nařízení (EU) 2018/1725.

4. Je-li předání osobních údajů prováděno podle odstavce 1 nebo 2 tohoto článku, musí být zdokumentováno a dokumentace se na požádání zpřístupní příslušnému dozorovému úřadu zřízenému podle čl. 51 odst. 1 nařízení (EU) 2016/679 a čl. 52 odst. 1 nařízení (EU) 2018/1725, včetně data a času předání, informací o příslušném orgánu přijímající třetí země, odůvodnění, že předání je v souladu s podmínkami stanovenými v odstavci 1 nebo 2 tohoto článku, a předávaných osobních údajů. Tato dokumentace se omezuje na informace nezbytně nutné k prokázání souladu s právním základem pro předání a členským státům z ní nevyplývají žádné další oznamovací povinnosti.

KAPITOLA IX

SPOLEČNÝ SYSTÉM NAVRACENÍ

Článek 40

Složky společného systému navracení

1. Společný systém navracení podle tohoto nařízení sestává z(e):

a) společného řízení o návratu státních příslušníků třetích zemí, kteří nemají oprávnění k pobytu na území členských států;

b) systému uznávání, výkonu rozhodnutí o návratu a rozhodnutí o vyhoštění mezi členskými státy;

c) digitálních systémů pro řízení navracení, zpětného přebírání a opětovného začleňování státních příslušníků třetích zemí;

d) spolupráce mezi členskými státy;

e) dostatečné úrovně zajišťovací kapacity stanovené členským státem s přihlédnutím ke skutečným potřebám;

f) finanční podpory ze strany Unie a operativní podpory ze strany institucí a jiných subjektů Unie v souladu s jejich příslušnými mandáty.

2. Vývoj digitálních systémů se v nejvyšší možné míře opírá o stávající vnitrostátní infrastruktury a interoperabilní systémy Unie a nevytváří pro členské státy další zátěž, pokud jde o podávání zpráv nebo postupy.

3. Unie a členské státy určí společné priority v oblasti návratu a opětovného začlenění a zajistí nezbytná následná opatření, přičemž zohlední Evropskou strategii pro řízení azylu a migrace přijatou podle článku 8 nařízení (EU) 2024/1351, provádění řízení o návratu na hranicích podle nařízení (EU) 2024/1349, posouzení úrovně spolupráce třetích zemí s členskými státy v oblasti zpětného přebírání podle článku 25a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 a nástroje Unie pro zpětné přebírání a veškeré další nástroje Unie relevantní pro spolupráci v oblasti zpětného přebírání.

4. Unie a členské státy zajistí loajální spolupráci a úzkou koordinaci mezi příslušnými orgány a mezi Unií a členskými státy, jakož i součinnost mezi vnitřními a vnějšími složkami.

Článek 41

Příslušné orgány

Každý členský stát určí v souladu s vnitrostátním právem příslušné orgány odpovědné za plnění povinností vyplývajících z tohoto nařízení.

Článek 42

Spolupráce mezi členskými státy

1. Spolupráce a pomoc mezi příslušnými orgány určenými podle článku 41 se obecně uskutečňuje za účelem:

a) umožnění tranzitu přes jejich území, aby bylo možné vyhovět rozhodnutí o návratu vydanému jiným členským státem nebo získat cestovní doklady;

b) poskytování logistické nebo jiné materiální nebo věcné pomoci v souvislosti s tranzitem přes jejich území podle písmene a);

c) usnadnění přemístění podle čl. 6 odst. 1 písm. b);

d) podpory odjezdu státního příslušníka třetí země do členského státu, v němž má oprávnění k pobytu, v souladu s čl. 6 odst. 3;

2. Spolupráce a pomoc mezi příslušnými orgány určenými podle článku 41 se může uskutečňovat i za účelem:

a) vedení nebo podpory politického dialogu a komunikace s orgány třetích zemí za účelem usnadnění zpětného přebírání;

b) kontaktování příslušných orgánů třetích zemí za účelem ověření totožnosti státních příslušníků třetích zemí a získání platného cestovního dokladu;

c) organizace praktických opatření pro výkon návratu jménem dožadujícího členského státu;

d) poskytování logistické nebo jiné materiální nebo věcné pomoci.

Článek 43

Podpora agentury Frontex

1. Členské státy mohou požádat, aby v souladu s nařízením (EU) 2019/1896 byli jejich příslušným orgánům nápomocni odborníci vyslaní nebo podporovaní agenturou Frontex, včetně styčných úředníků pro navracení a jiných styčných úředníků.

2. Členské státy poskytnou agentuře Frontex relevantní informace týkající se předpokládaných potřeb podpory ze strany agentury Frontex pro účely nezbytného plánování této podpory v souladu s nařízením (EU) 2019/1896.

Článek 44

Podpora návratu a opětovného začlenění

1. Členské státy zajistí, aby bylo k dispozici poradenství v oblasti návratu a opětovného začlenění s cílem poskytovat státním příslušníkům třetích zemí v příslušných případech informace a pokyny týkající se možností návratu a opětovného začlenění, včetně programů uvedených v odstavci 3, a to co nejdříve v procesu navracení. Poradenství v oblasti návratu a opětovného začlenění může být kombinováno s jiným poradenstvím v rámci dalších migračních řízení v členském státě.

2. Členské státy zajistí, aby informace o návratu a opětovném začlenění byly poskytnuty nejpozději při vydání rozhodnutí o návratu.

3. Členské státy zajistí, aby byly k dispozici programy návratu a opětovného začlenění, podporované nebo financované na úrovni Unie nebo členských států. Tyto programy zahrnují logistickou, finanční nebo jinou materiální nebo věcnou pomoc nebo pobídky, včetně pomoci při opětovném začlenění v zemi návratu, poskytovaných státnímu příslušníkovi třetí země.

4. Pomoc při návratu a opětovném začlenění není individuálním právem a není předpokladem řízení o zpětném převzetí.

5. Pomoc poskytovaná prostřednictvím programů na podporu návratu a opětovného začlenění může odrážet úroveň spolupráce a dodržování předpisů ze strany státního příslušníka třetí země a může být postupně snižována nebo úplně zastavena. Při určování druhu a rozsahu pomoci při návratu a opětovném začlenění lze v příslušných případech zohlednit tato kritéria:

a) spolupráce dotčeného státního příslušníka třetí země během řízení o návratu a zpětném převzetí, jak je stanoveno v článku 18;

b) zda se státní příslušník třetí země vrací dobrovolně nebo zda se na něj vztahuje vyhoštění;

c) zda je státní příslušník třetí země státním příslušníkem třetí země uvedené na seznamu v příloze II nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806 ([37]);

d) zda byl státní příslušník třetí země odsouzen za trestný čin;

e) zda má státní příslušník třetí země zvláštní potřeby, neboť je zranitelnou osobou, nezletilou osobou, nezletilou osobou bez doprovodu nebo součástí rodiny;

f) další kritéria podle vnitrostátního práva.

6. Pomoc uvedená v tomto článku se neposkytuje státním příslušníkům třetích zemí, kteří již využili jiné nebo stejné podpory poskytnuté členským státem nebo Unií. Unie, členské státy a agentura Frontex zajistí soudržnost a koordinaci pomoci při opětovném začlenění.

KAPITOLA X

ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Článek 45

Mimořádné situace

1. Vznikne-li důsledkem výjimečně rozsáhlého množství státních příslušníků třetích zemí, kteří mají být navráceni, nepředvídatelně velká zátěž pro kapacitu zajišťovacích zařízení členského státu nebo pro jeho správní či soudní zaměstnance, může tento členský stát po dobu trvání uvedené výjimečné situace rozhodnout o poskytnutí delších lhůt, než jsou lhůty stanovené v čl. 27 odst. 1, čl. 31 odst. 3 a čl. 36 odst. 7, a přijmout naléhavá opatření, pokud jde o podmínky zajištění odchylující se od opatření stanovených v čl. 32 odst. 1 a čl. 33 odst. 2. Za účelem urychlení návratových operací mohou členské státy dočasně upravit správní postupy a interní požadavky na podávání zpráv, pokud jsou tyto úpravy nezbytně nutné pro řešení výjimečné situace.

2. Uchýlí-li se dotčený členský stát k takovým mimořádným opatřením, bezodkladně o tom uvědomí Komisi. Rovněž uvědomí Komisi, jakmile důvody pro uplatnění těchto mimořádných opatření pominou.

3. Žádné ustanovení tohoto článku nelze vykládat tak, že by umožňovalo členským státům odchýlit se od své obecné povinnosti přijmout veškerá přiměřená obecná či konkrétní opatření k plnění svých povinností vyplývajících z tohoto nařízení.

Článek 46

Statistiky

1. Za účelem monitorování spolupráce se třetími zeměmi v oblasti zpětného přebírání může Komise každoročně žádat, aby byly agentuře Frontex sděleny tyto údaje týkající se příslušných třetích zemí, rozčleněné podle jednotlivých třetích zemí:

a) počet žádostí o potvrzení státní příslušnosti a počet obdržených kladných a záporných odpovědí ohledně žádostí o potvrzení státní příslušnosti;

b) počet žádostí o vydání cestovních dokladů, z nich počet žádostí o vydání cestovních dokladů v případech, kdy byla potvrzena státní příslušnost, počet cestovních dokladů vydaných orgány třetí země a počet případů záporných odpovědí ohledně žádostí o vydání cestovních dokladů.

([37]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806 ze dne 14. listopadu 2018, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni (Úř. věst. L 303, 28.11.2018, s. 39, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1806/oj).

2. Agentura Frontex poskytne Komisi přístup k údajům uvedeným v odstavci 1. Údaje uvedené v odst. 1 písm. a) a b) rozčleněné podle členských států mohou být sdělovány třetím zemím pro účely monitorování provádění a dodržování povinností v oblasti zpětného přebírání, a to i v rámci nástrojů Unie pro zpětné přebírání.

3. Členské státy na žádost Komise poskytnou informace nezbytné pro dokončení posouzení podle čl. 7 odst. 9, zejména statistické údaje o počtu státních příslušníků třetích zemí, na které se vztahují rozhodnutí o návratu vydaná jiným členským státem, a o počtu státních příslušníků třetích zemí, kteří byli vyhoštěni nebo navráceni na základě uznaných rozhodnutí o návratu a případně rozhodnutí o vyhoštění vydaných jiným členským státem v určitém časovém období.

4. Komise pro účely tohoto článku pokud možno využívá informace poskytnuté podle nařízení (ES) č. 862/2007.

5. Pokud Komise předloží legislativní návrh podle čl. 7 odst. 10, navrhne v případě nutnosti změny tohoto článku s přihlédnutím k relevantnímu legislativnímu vývoji v oblasti digitalizace.

Článek 47

Postup projednávání ve výboru

1. Komisi je nápomocen výbor. Tento výbor je výborem ve smyslu nařízení (EU) č. 182/2011.

2. Odkazuje-li se na tento odstavec, použije se článek 5 nařízení (EU) č. 182/2011. Pokud výbor nevydá žádné stanovisko, Komise navrhovaný prováděcí akt nepřijme a použije se čl. 5 odst. 4 třetí pododstavec nařízení (EU) č. 182/2011.

Článek 48

Podávání zpráv

1. Do 17. října 2031 a poté každých pět let předloží Komise Evropskému parlamentu a Radě zprávu o uplatňování tohoto nařízení v členských státech, a bude-li to vhodné, navrhne jeho změny.

2. Členské státy Komisi na její žádost zašlou dostupné informace nezbytné k vypracování její zprávy podle odstavce 1 nejpozději devět měsíců před uplynutím uvedené lhůty. Komise pokud možno využívá informace poskytnuté podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 862/2007.

Článek 49

Zrušení

1. Směrnice 2008/115/ES, směrnice 2001/40/ES a rozhodnutí 2004/191/ES se pro členské státy vázané tímto nařízením zrušují s účinkem od 17. října 2027.

2. Odkazy na zrušené směrnice a rozhodnutí se považují za odkazy na toto nařízení podle srovnávací tabulky obsažené v příloze.

Článek 50

Vstup v platnost a použitelnost

1. Toto nařízení vstupuje v platnost dnem vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

2. Článek 1, čl. 2 odst. 1, 2 a 3, čl. 3 bod 3, článek 4, čl. 5 odst. 13 a 15, články 14, 15, 16, 34, 35, 41, 43, 47, 48 a 49 se použijí od 16. října 2026.

3. Zbývající ustanovení tohoto nařízení se použijí od 17. října 2027.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné v členských státech v souladu se Smlouvami.

Ve Štrasburku dne 7. října 2026.

Za Evropský parlament	*Za Radu*
předsedkyně	*předseda*
R. METSOLA	T. BYRNE

PŘÍLOHA

Srovnávací tabulka

Směrnice 2001/40/ES	Rozhodnutí 2004/191/ES	Směrnice 2008/115/ES	Toto nařízení
		Článek 1	Článek 1
		Článek 2	Článek 2
		Čl. 3 bod 1	Čl. 3 bod 1
		Čl. 3 bod 2	Čl. 3 bod 2
		Čl. 3 bod 3	Čl. 3 body 3 a 5
		Čl. 3 bod 4	Čl. 3 bod 4
		Čl. 3 bod 5	Čl. 3 bod 7
		Čl. 3 bod 6	Čl. 3 bod 10
		Čl. 3 bod 7	Článek 19
		Čl. 3 bod 8	Čl. 3 bod 8
		Čl. 3 bod 9	—
		Čl. 4 odst. 1 až 3	—
		Čl. 4 odst. 4	Čl. 2 odst. 7
		Článek 5	Články 4 a 15
		Čl. 6 odst. 1	Čl. 5 odst. 1, 9 a 10
		Čl. 6 odst. 2	Čl. 6 odst. 2 a 3
		Čl. 6 odst. 3	Čl. 6 odst. 1 písm. b)
		Čl. 6 odst. 4	—
		Čl. 6 odst. 5	—
		Čl. 6 odst. 6	Čl. 5 odst. 12
		Čl. 7 odst. 1	Čl. 5 odst. 2 a 3
		Čl. 7 odst. 2	Čl. 5 odst. 4
		Čl. 7 odst. 3	Články 20 a 23
		Čl. 7 odst. 4	Čl. 5 odst. 2 písm. b) a čl. 5 odst. 5
		Čl. 8 odst. 1 až 5	Článek 10
		Čl. 8 odst. 6	Článek 12

Směrnice 2001/40/ES	Rozhodnutí 2004/191/ES	Směrnice 2008/115/ES	Toto nařízení
		Článek 9	Čl. 11 odst. 1 až 5 a 7
		Článek 10	Článek 17
		Článek 11	Články 8 a 9
		Článek 12	Čl. 5 odst. 7, 8 a 11 a čl. 8 odst. 3
		Čl. 13 odst. 1 a 2	Články 26, 27 a 28
		Čl. 13 odst. 3 a 4	Článek 25
		Čl. 14 odst. 1	Čl. 11 odst. 6
		Čl. 14 odst. 2	Čl. 11 odst. 4
		Čl. 15 odst. 1	Čl. 29 odst. 1, 2 a 3 písm. a) a b)
		Čl. 15 odst. 2	Čl. 29 odst. 4, čl. 30 odst. 2 a čl. 31 odst. 3
		Čl. 15 odst. 3	Čl. 31 odst. 1 a 2
		Čl. 15 odst. 4	Čl. 30 odst. 2
		Čl. 15 odst. 5	Čl. 30 odst. 1 a 3 první věta
		Čl. 15 odst. 6	Čl. 30 odst. 3 první pododstavec druhá věta a čl. 30 odst. 3 druhý pododstavec
		Článek 16	Článek 32
		Článek 17	Článek 33
		Článek 18	Článek 45
Články 1 až 6		—	Čl. 7 odst. 1 až 8
	Články 1 až 3	—	—